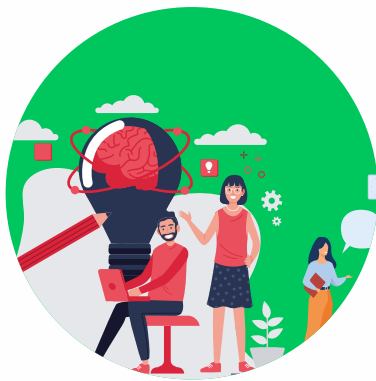

О. Питюр

Бомбезна українська

Як спланувати та
провести мовний табір.
Частина 2

О. Питюр

Бомбезна українська

Як спланувати та провести мовний табір

Частина 2

Київ
2021

Питюр О. Бомбезна українська. Як спланувати та провести мовний табір. У двох частинах. Частина 2. Літні мовні табори для вивчення української мови і літератури / О. Питюр. — Київ, 2021. — 113 с.

Посібник містить рекомендації щодо організації та проведення мовних таборів для учнів й учениць закладів загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин. Передбачено різноманітні форми навчальної діяльності із залученням стратегій вивчення української мови (когнітивних; метакогнітивних; соціальних / афективних) і стратегій використання мови (інтерактивних; інтерпретаційних; продуктивних). Важливою складовою посібника є інтерактивний контент — покликання, QR-коди з іграми, піснями чи іншими формами для закріплення мови, що передбачають різні способи навчання учнів (візуальні, кінестетичні, акустичні тощо). Першу частину посібника присвячено весняним мовним таборам із підготовки старшокласників до ЗНО з української мови та літератури. Друга частина охоплює організаційні та змістові питання літніх таборів для вивчення української мови учнями й ученицями 5–9 класів.

Видання розраховане насамперед на вчителів, але містить інформацію, яка може бути корисна адміністрації закладів загальної середньої освіти й іншим зацікавленим сторонам у їхніх зусиллях із планування та впровадження мовних таборів.

Перша частина посібника доступна за QR-кодом / покликанням:

Цей матеріал був створений за фінансової підтримки Європейського Союзу та Міністерства закордонних справ Фінляндії. Зміст посібника є виключно відповідальністю розробників і не обов'язково відображає погляди Європейського Союзу, Міністерства закордонних справ Фінляндії.

© О. Питюр

Частина 2.

**Літні мовні табори
для вивчення української мови і літератури**

Зміст

Вступ.....5

День 1. Тема дня «Знайомство».....7

День 2. Тема дня «Я пізнаю світ за допомогою мови».....28

День 3. Тема дня «Zero Waste день».....47

День 4. Тема дня «Тексти».....68

День 5. Тема дня «Проект».....94

Додаток. Літературний квест (інструкція).....111

Вступ

У другій частині посібника розміщено матеріали для підготовки літніх таборів із вивчення української мови в школах з мовами навчання національних спільнот (5–9 класи).

Основна мета табору: розвиток навичок спілкування та взаємодії українською мовою за допомогою різноманітних комунікативних ситуацій. Активності мовного табору також сприяють реалізації навчальних соціально значущих проєктів, які допоможуть покращити життя спільноти. Кожного дня учні мають змогу опрацювати навчальний кейс, який може стати частиною їхнього проєкту. Команди можуть презентувати свої проєкти в останній таборовий день.

Універсальний розклад кожного таборового дня

9:00 – 9:30 — Руханки, пісні, танці.

9:30 – 10:00 — Навчальна гра, спрямована на об'єднання групи.

10:00 – 12:00 — Лінгвістичні ігри, настільні ігри.

12:00 – 13:00 — Перерва.

13:00 – 14:00 — Вправи на розвиток критичного мислення.

14:00 – 15:00 — Навчальний проєкт.

15:00 – 15:30 (16.00) — Рефлексія.

Чи є супровідні матеріали до цієї частини посібника?

Частину матеріалів було розміщено на тематичному диску, доступ до якого можна отримати або за покликанням, або за QR-кодом. Саме там є тематичні відео, додаткові матеріали, тексти для друку до кожного з тематичних днів, приклади квестів та ігор.

Також пропонуємо вам переглянути навчальні відео які містять практичні поради й інструментарій для організації літніх мовних таборів із вивчення української мови.

Успіхів!

1. Як організувати літній мовний табір «БомбеЗНО»

2. Інтерактивні активності для «бомбеЗНОго» мовного табору. Частина 1

3. Інтерактивні активності для «бомбеЗНОго» мовного табору. Частина 2

4. Компетентнісно орієнтовані завдання з української мови для мовного табору «БомбеЗНО»

5. Тексти для розвитку читацької грамотності під час мовного табору «БомбеЗНО»

День 1. Тема дня «Знайомство»

Мета: перший день спрямований на знайомство й згуртування команд літніх мовних таборів.

9:00 – 9:30 — Танці, пісні та руханки.

Приклад руханок можна знайти в папці «Руханки».

Пропонуємо цей блок проводити щоденно вранці. Використайте приклади пісень, які є в тематичній папці «Ігри та пісні», підготуйтеся до проведення вправ на знайомство.

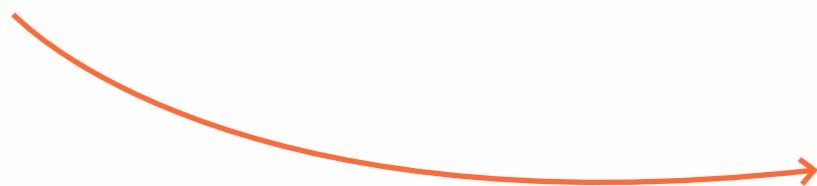
9:30 – 11.00 — Вправи на згуртування команд.

Активність 1. Картка «Знайомство»

Інструкція.

Видайте учням картку й попросіть заповнити її.

Для цього потрібно вільно ходити серед учасників та учасниць групи, вибираючи співрозмовника / співрозмовницю, та ставити йому / їй питання. Записи в картці потрібно робити українською. Біля питань варто записувати імена тих, кого опитували.

Зразок картки «Знайомство»

Укажіть ім'я того, хто жив в іншій країні.	Укажіть ім'я того, хто має домашню тварину. Яку саме?	Укажіть ім'я того, хто займається спортом. Яким саме?	Укажіть ім'я того, хто має хобі. Яке саме?
Укажіть ім'я того, хто вміє плавати.	Укажіть ім'я того, хто любить читати комікси.	Укажіть ім'я того, хто любить танцювати.	Укажіть ім'я того, хто любить грати в комп'ютерні ігри. Які саме?
Укажіть ім'я того, у кого день народження в тому самому місяці, що й у вас.	Укажіть ім'я того, з ким ви ще не знайомі.	Укажіть ім'я того, хто любить морозиво.	Укажіть ім'я того, хто не любить шоколад.
Укажіть ім'я того, у кого колір одягу збігається з вашим.	Укажіть ім'я того, хто навчається в такому самому класі, що й ви.	Укажіть ім'я того, хто має власний блог.	Укажіть ім'я того, хто вам посміхнувся.

Активність 2. «Дивись униз — дивися перед собою»

Інструкція.

1. Гравці стають у коло плечем до плеча.
2. Учитель чи вчителька пояснює правила: є дві команди: «Вниз» (усі нахиляють голови вниз) і «Перед собою» (голова у звичному положенні, погляд спрямовуємо в очі будь-якого учасника / будь-якої учасниці команди. За цією командою гравці обирають одного гравця чи гравчиню в колі, якому / якій дивитимуться у вічі).
3. Якщо двоє учасників чи учасниць зустрілися поглядом і встановили зоровий контакт, то вони виходять у центр кола, називають імена й / або обнімаються, або можуть дати одне одному «п'ять»*. Після привітання знову повертаються на свої місця в колі. Учитель / учителька знову дає команду «Вниз», потім «Перед собою» — учасники шукають одне одного поглядом, устанавлюють зоровий контакт — вітаються / обнімаються / дають «п'ять» — і повертаються на свої місця. Так можна продовжувати декілька разів.

Активність 3. «Запам'ятай мене»

Інструкція.

Учасники сідають у коло. Перший член або членкиня команди каже своє ім'я й називає те, що він / вона любить. Але з умовою: це має бути слово на ту саму букву, що і його чи її ім'я. Наприклад: «Я Ольга, і я люблю огірки», «Я Тетяна, і я люблю танцювати».

Наступні учасники по черзі повторюють почуте до цього й представляють себе.

* Можна придумати інші дії, якщо вітання у формі обіймів чи «дай п'ять» не викликає схвалення в учасників / учасниць. Наприклад, після встановлення зорового контакту можна назвати свої імена й помінятися з учасником або учасницею місцями в колі, разом підстрибнути, зробити якийсь рух.

Активність 4. «Групуємось»

Інструкція.

Учасники шукають друзів, імена яких починаються на одну й ту саму букву. Команда придумує на першу літеру іменні характеристики за кількістю учасників команд.

Наприклад, якщо в команді опинилися Василь, Вероніка, Валентина, Володимир, то під час презентації кожен учасник чи учасниця команди називає своє ім'я, а потім вони разом визначають чотири прикметники-характеристики на літеру «в»: веселі, вільні, вигадливі, витривалі.

Активність 5. «Дерево вітань»

Матеріали: папір, фарби, кольорові олівці або фломастери.

Інструкція.

1. На аркуші формату А3 намалювати стовбур дерева та гілки.
2. Кожен учасник чи учасниця команди вмочує свій палець у фарбу будь-якого кольору, а потім ставить відбиток пальця (пальців) біля будь-якої гілки чи гілок (малюнок 1). Замість контурів стовбура дерева доречно використати долоню так, як це продемонстровано на малюнку 2.
3. На берегах аркуша «Дерева вітань» напишіть імена учасників команди.

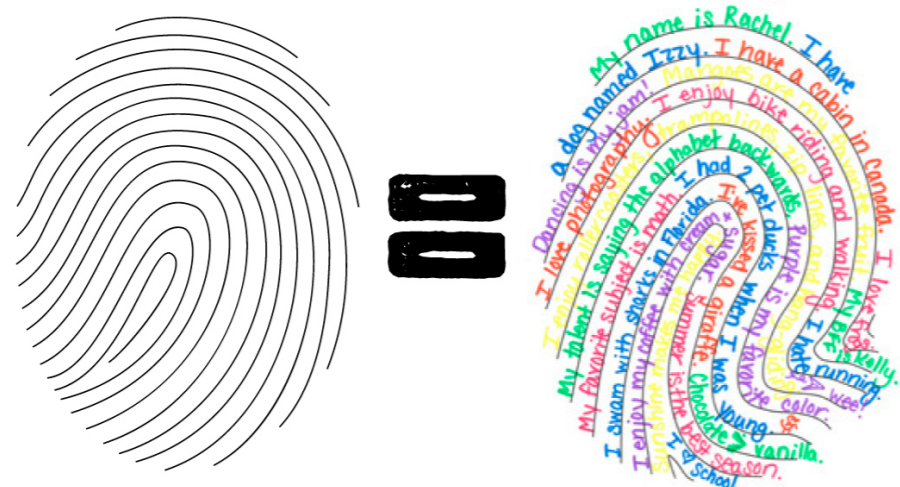

Джерело: [pinterest.ie](https://www.pinterest.ie)

Активність 6. «Розповідь про себе»

Використайте шаблони відбитків пальців, щоб розповісти про себе.

НАПИШИ ПРО СЕБЕ

Розробка й джерело зображень: vseosvita.ua

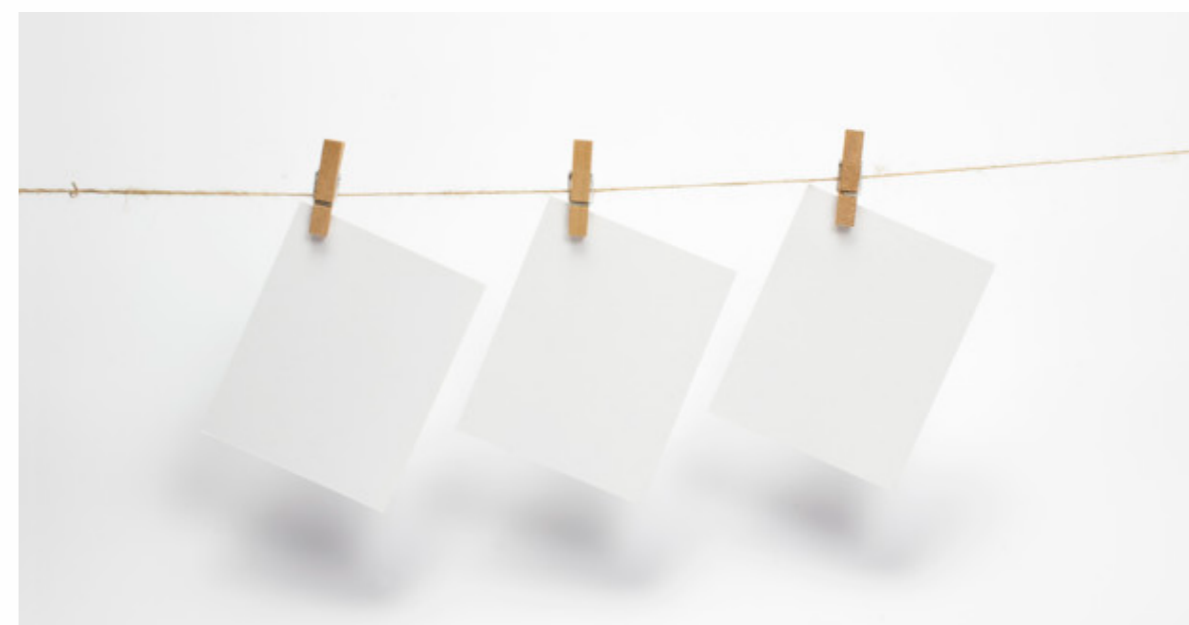
Інструкція.

1. Видайте кожному учню й учениці шаблон і попросіть у «відбитку» написати те, що вони хотіли б розповісти про себе. Зразок виконання завдання та шаблони розміщено нижче. Шаблони для друку розміщено в папці таборового дня 1.

2. Попросіть учасників обмінятися «відбитками» й презентувати одне одного. Або кожен учасник чи учасниця може презентувати власну роботу самостійно.

Після завершення цієї вправи зберіть «відбитки-історії про себе» та прикріпіть їх на мотузки за допомогою прищіпок, затискачів або біндерів. У центрі прикріпіть аркуш «Дерева вітань». Сформуйте куточок команди, у якому буде збережено та продемонстровано всі роботи, які спільно зроблять учні та учениці в групі.

Джерело: image.freepik.com

11:00 – 12:00 — Мовні ігри.

Мета: правильно вітатися українською та звертатися на ім'я, знати етикетні формули та використовувати їх в усному мовленні.

Активність 1. Перегляд тематичних відео. Робота з тематичною карткою

Інструкція.

Розмістіть QR-коди на території, пронумеруйте й підпишіть їх. Видайте групі картку та попросіть заповнити її після перегляду всіх відео. Відпустіть команди виконувати завдання.

Після завершення кожна команда презентує результати.

Відео для перегляду:

1. Програма «Лайфхак українською». Кличний відмінок іменника (0:44–2:32)

2. Експрес-урок української «Як правильно вітатися?» О. Авраменка

3. Відеоурок «Так буде українською» А. Васяновича. Звертання

4. Програма «Лайфхак українською». Як подякувати красиво (0:38–2:29)

5. Програма «Лайфхак українською». Як попрощатися красиво (7:20–9:13)

6. Відеоурок «Так буде українською» А. Васяновича. Вибачення.

Запишіть у першу колонку імена учасників команди в кличному відмінку.

Зразок картки:

Кличний відмінок іменника — перелік імен учасників команди в кличному відмінку	Іван — Іване Марія — Маріє
Привітання	Доброго ранку!
Прощання	До побачення!
Етикетні формули подяки	Дякую!
Етикетні формули вибачення	Вибачте!
Етикетні формули під час споживання їжі	Смачного!

Активність 2. «Розіграй діалог»

Інструкція.

Гра передбачає обігрування різних ситуацій на основі малюнків.

Видайте учням різні картини та зображення й попросіть створити до них діалоги на 3–4 репліки. Кожна репліка повинна містити ім'я в кличному відмінку. Окремі репліки варто доповнити етикетними словами. Репліки потрібно пов'язати однією сюжетною лінією.

Нагадайте учням про правила створення діалогу та його пунктуаційне оформлення. Продемонструйте учням зразок або створіть його разом із учнями.

Підготуйте різні форми словесних бульбашок, які учні можуть використати, щоб написати всередині репліку та приклеїти до пропонуваного зображення. Зразок таких баблів-бульбашок можна знайти в тематичній папці першого таборового дня.

Зразок:

Джерело: pngimage.net

Зразки картин та зображень розміщено в тематичній папці першого таборового дня.

Ян Матейко «Портрет дітей художника». 1879 р.

Джерело: ofr.fm

Джерело: i.lb.ua

Джерело: krainau.com

Джерело: ic.pics.livejournal.com

Джерело: palisandr.com.ua

Активність 3. Виконання навчальних вправ онлайн

Вправа 1.

Перегляньте навчальне відео «Іменник. Творення кличного відмінка та імен по батькові» за покликанням (6:35–9:40)

або скористайтесь навчальним конспектом курсу «Лайфхаки з української мови».

Вправа 2.

Виконайте завдання за покликанням. Творення і правопис імен по батькові. Тренажер із правопису української мови.

Вправа 3.

Виконайте завдання за покликанням.
Вживання кличного відмінка іменника.
Тренажер із правопису української мови.

Вправа 4.

Виконайте завдання за покликанням.
Кличний відмінок іменника.
Сайт «Мова — ДНК нації»
(потрібна попередня реєстрація).

12.00 – 13.00 — Перерва.

13:00 – 14.00 — Вправи на розвиток критичного мислення.

Перед проведенням активності варто ознайомитися зі значеннями емоджі.
Про це докладніше можна прочитати за покликанням:

Активність 1. Бесіда за малюнком

Інструкція.

1. Розкажіть учням про те, що поряд із рідною мовою є інша універсальна мова емоджі, якою можуть послуговуватися люди з різних країн.
2. Продемонструйте повідомлення Ендрю Мюррея у твітері, яке складається із різних знаків.

Джерело: metro.co.uk

3. Проведіть бесіду. Використовуйте запитання:

- Як ви думаєте, який зміст повідомлення Ендрю? Про що воно?
- Аргументуйте свої здогади, пояснивши значення того чи того емоджі.

Активність 2. «Склади власну історію»

Інструкція.

1. Видайте кожній групі однакову картку з набором різноманітних емоджі (додаткові приклади для різних класів можна знайти в матеріалах таборового дня 1 на диску) і попросіть скласти коротку історію, у якій би вони використали всі емоджі.

Джерело: noticiasetecnologia.com

2. Послухайте історію кожної команди.
3. Проведіть із учнями бесіду:
  - Що таке емоджі?
  - Чи часто вони використовують знаки емоджі в повідомленнях?
  - Навіщо використовують емоджі?
  - Чи однаково розуміють емоджі всі учасники комунікації?
  - Чому в групах були розбіжності в трактуванні емоджі?

Активність 3. Робота з медіатекстом

Інструкція.

Попросіть учнів у парах прочитати коротке повідомлення: «Чому смайли означають різні речі в різних культурах».

Смайли називали «першою у світі справді універсальною формою спілкування», проте значення, яке ви їм приписуєте, залежить від вашої культури. Те, що зараз пропонують смайлики, — це шанс для пересічного автора електронного листа, SMS або допису в соціальних мережах вказувати емоційний контекст своїх повідомлень, висловлювати співпереживання. За допомогою смайлів вони можуть робити це так само просто і природно, як за допомогою виразу обличчя або жесту під час розмови з кимось віч-на-віч. Ми всі можемо мати доступ до більш-менш однакових смайлів за допомогою клавіатур смартфонів, але те, що ми маємо на увазі, коли ми використовуємо ці смайли, насправді дуже різниться залежно від культури, мови та покоління.

Хоча символ «великий палець» може бути знаком схвалення в західній культурі, традиційно в Греції та на Близькому Сході його трактують як вульгарний і навіть образливий.

Так само ангел-смайлик, який на Заході може позначати невинність або добрий вчинок, у Китаї використовують як знак смерті й можуть сприймати як загрозливий. Також у Китаї злегка усміхнений смайл насправді взагалі не використовують для позначення щастя. Оскільки він найменш радісний із діапазону позитивних смайликів, використання цього емоджі натомість означає недовіру або навіть те, що хтось насміхається над вами.

Джерело: bbc.com

Проведіть бесіду:

1. Попросіть учнів виокремити в прочитаному тексті епізод, який найбільше їм відгукнувся.
2. Запитайте, чи використовують учні у своїх повідомленнях емоджі. Навіщо?
3. Поцікавтеся, чи думали вони про те, що в різних культурах смайли можуть сприймати по-різному?

4. Попросіть учнів продовжити цей текст усно або письмово, доповнити його. Наприклад, додати опис ситуації непорозуміння через смайлик чи порозуміння завдяки емоджі. Або скласти список емоджі, які вони використовують найчастіше (з поясненням значення).

Активність 4. «Вгадай країну за емоджі»

Інструкція.

Дайте учням покликання на тест «Вгадай країну за емоджі» за QR-кодом:

Ви також можете показати тест на великому екрані. Якщо доступу до гаджетів чи інтернету немає, підготуйте 3–4 малюнки за зразком тесту й продемонструйте їх учням. Запитайте, яку країну представляє набір емоджі, попросіть пояснити, як кожне із зображень стосується країни.

Активність 5. «Кінозал»

Інструкція.

Перегляньте уривок фільму «Емоджі муві» (2017) (перші 9 хвилин фільму) за покликанням:

Запитайте учнів:

- Які враження викликало побачене?
- Які назви емоджі учні запам'ятали? Що вони означають?
- Які цікаві вислови почули?
- Яка, на думку учнів, виникла проблема в головного персонажа фільму?

Активність 6. «Привітання»

Інструкція.

Попросіть учнів створити коротке повідомлення-привітання (на 5–6 емоджі) для іншої команди. Для цього видайте учням:

1. Білі картонні кола або набір білого картону, на якому учні зможуть намалювати смій емоджі чи смайлик.
2. Надайте учням, якщо є потреба, зразки емоджі. Також вони можуть використовувати власні телефони, щоб переглянути емоджі й за зразком намалювати власний.
3. Приклейте створені емоджі за допомогою клею на дерев'яну паличку, щоб за неї можна було тримати свій емоджі. Якщо дерев'яної палички немає, то її можна замінити, виготовивши держак за допомогою більш цупкого картону.
4. Учасники команди займають свої місця, затуляють обличчя емоджі й пропонують іншим розповісти про те, що означає вся фраза-привітання.

Зразок:

Джерело: scout.org

14.00 – 15.00 — Навчальний проєкт.

Інструкція.

Оголосіть учням, що впродовж таборових днів вони працюватимуть над частинами проєкту, який будуть захищати в останній таборовий день.

Критерії:

1. Проєкт повинен бути спрямований на покращення життя спільноти, наприклад, привертати увагу до сортування сміття, прибирання та озеленення території, покращення навчального простору в школі, толерантності, покращення інфраструктури, стосуватися проблем булінгу, байдужості, захисту тварин тощо.
2. Проєкт може бути реалізований у різних формах. Наприклад, учасники табору можуть провести благодійний ярмарок, створити мурал чи сортувальну станцію, озвучити інструкції чи книги для людей із порушеннями слуху, зробити простір у громадських місцях більш інклюзивним. Також проєкт може бути спрямовано на покращення рівня функціонування української мови. Наприклад, можна простежити, щоб у громадському просторі був правильний переклад назв українською мовою.
3. Презентація проєкту відбувається у двох формах: це макет-презентація, де буде зазначено мету проєкту та описано його зміст (зразки макетів додаємо), та презентація у формі відео або гри, які учні створюють самостійно.
4. Описувати та презентувати проєкт потрібно українською мовою, але додатково можна супроводжувати перекладом рідною мовою спільноти (за бажанням учасників).

Дайте учням час подумати про те, який проєкт вони могли б реалізувати. Для цього видайте стікери й попросіть написати свої ідеї на них (одна ідея на один стікер). Нехай учні клеять заповнені стікери на спільну дошку групи. Станьте модератором / модераторкою процесу та допоможіть учням обрати кілька ідей, які вони зможуть потім реалізувати.

У фіналі цієї активності зверніть увагу на ідеї, які можуть повторюватися або бути дуже схожими. Заохочуйте подосліджувати, поспілкуватися з дорослими та виявити проблеми, до яких можна було б привернути увагу або які можна було б вирішити, реалізувавши проєкт.

15:00 – 15:30 (16.00) — Рефлексія.

Рекомендуємо кожен таборовий день завершувати спільним колом, у якому учасники зможуть ділитися своїми почуттями та розповідати про враження.

Пропонуємо перед рефлексією ознайомити учнів зі словником слів, які виражають почуття. Заохочуйте учнів використовувати якомога більше слів на позначення почуттєвої сфери, не боятися говорити як про задоволення, так і про тривогу й дискомфорт. Список слів, які називають почуття, розміщено нижче. Також його можна роздрукувати з папки таборового дня 1.

Варіант 1

Ви можете створити дошку почуттів вашого табору, де кожен учасник і кожна учасниця після завершення таборового дня може наклеїти наліпку або поставити графічний знак на місці, що найкраще відповідає його / її стану. У такому разі розгляньте дошку й попросіть учнів пояснити, чому графічний знак чи наліпку було поставлено саме в цьому місці.

Зразок дошки для учнів

Мої почуття

1) комфорт ☀️	10) захоплення ☀️	19) побоювання
2) ентузіазм	11) допитливість	20) страх
3) спокій ☀️☀️	12) задоволення	21) тривога
4) тепло	13) захват	22) занепокоєння
5) бадьорість	14) зацікавленість ☀️	23) стурбованість
6) радість ☀️	15) піднесення	24) виснаження
7) здивування	16) вдячність	25) сум ☀️
8) надія	17) полегшення ☀️☀️	26) дискомфорт
9) натхнення	18) біль	
27) самотність		
28) розчарування		
29) розгубленість		
30) відчай		
31) роздратування		
32) безпомічність		

Варіант 2

Запропонуйте учасникам й учасницям групи сісти. За потреби можна увімкнути «спокійну музику без слів».

Передайте тому чи тій, хто говорить, м'яч або іграшку. Попросіть учасників та учасниць назвати свої почуття, висловити свої враження, зауваження чи побоювання.

У фіналі першого таборового дня в приміщенні школи можна створити великий смайлик, на стікерах якого буде написано імена та слова вітання учасникам літнього табору. За потреби таку роботу можна організувати в групах.

Зразок:

Фінальна активність дня

Рекомендуємо завершити перший таборовий день спільним виконанням пісні.

Проспівайте пісню «Україна — це ти» разом з учасниками проекту «Голос. Діти».

Відео за покликанням:

Караоке:

Текст пісні розміщено в папці першого таборового дня.

День 2. Тема дня «Я пізнаю світ за допомогою мови»

Мета: за допомогою різноманітних активностей сприяти об'єднанню команди, повторенню основних граматичних категорій прикметника та тренувати вміння критично оцінювати інформацію.

9.00 – 9:30 — Танці, пісні, спортивні ігри.

Пропонуємо цей блок проводити щоденно вранці. Використайте приклади пісень, розміщені в тематичній папці «Ігри та пісні».

9:30 – 10.00 — Вправи на згуртування команд.

Активність 1. «Командний малювальник»

Підготуйте потрібний інвентар: візьміть цупкий картон або фанеру й виріжте коло діаметром 30–40 см. По краях кола зробіть отвори за кількістю учасників групи. У кожному з отворів зафіксуйте стрічку або мотузку 1,5–2 метри завдовжки.

У центрі кола зробіть такий отвір, щоб у нього можна було поставити маркер або фломастер. Орієнтовний зразок такого засобу зображено на малюнку.

Джерело: wowtrening.com

Джерело: pi.kubg.edu.ua

Інструкція.

1. Придумайте назву своєї команди.
2. Видайте учасникам й учасницям аркуш формату А3 і попросіть за допомогою пристрою написати назву команди на аркуші.

Увага! Під час малювання кожен і кожна з учасників чи учасниць бере свою мотузку або стрічку й тримає її натягнутою. За QR-кодом можна спостерігати за тим, як правильно організувати механіку руху команди (див. із 1:14 до 1:22).

Активність 2. «Створи фігуру»

Інструкція.

Попросіть учасників й учасниць команди уважно слухати й виконувати завдання максимально швидко та якісно.

Раунд 1. Учитель або вчителька просить учнів та учениць створити різні фігури із самих учасників та учасниць команди.

Наприклад, команда «Квадрат»: учасники й учасниці швидко формують квадрат, шикуючись одне за одним. Учитель чи вчителька в цей час голосно рахує до п'яти. На рахунок «5» команда має бути «у квадраті». Після цього можна просити створити, наприклад, коло, трикутник, прямокутник.

Раунд 2. Учитель або вчителька просить тепер заплющити очі (учасники можуть зав'язати собі очі тканиною) та утворити знову ті самі фігури, але із заплющеними очима. Рахунок у такому разі можна збільшити до десяти. Після того як учитель або вчителька говорить «10», учасники й учасниці можуть розплющити очі й оцінити, чи вдалося утворити фігуру правильно.

Раунд 3. Учитель або вчителька просить зробити те саме, але з новою умовою: не можна промовляти жодного слова. Учитель або вчителька кличе до себе одного учасника чи учасницю команди й тільки йому або їй оголошує фігуру, яку треба створити. Потім розпочинає відлік. Учасник чи учасниця за допомогою жестів повинен / повинна пояснити іншим, яку фігуру треба створити. Учитель чи вчителька починає зворотний відлік.

Джерело: vseosvita.ua

10:00 – 12:00 — Мовні ігри.

Активність 1. «Я пізнаю світ за допомогою органів чуття»

Мета: продемонструвати учням способи пізнання світу, стимулювати їх використовувати мову для опису почуттів.

Інструкція.

1. Підготувати торбинку, у яку покласти різні предмети (м'які іграшки, камінець, гумку, фрукт, овочі, шкільні предмети). Предмети мають бути різними на дотик (колючий (але не травматично!), гладенький, жорсткий, холодний).
2. Попросити когось з учнів та учениць опустити руку до мішечка, вибрати предмет та дослідити його пальцями, але не витягати.
3. Попросити описати такий предмет за допомогою прикметників або слів інших частин мови, спрогнозувати його колір.
4. Попросити інших учнів у групі висловити свої припущення щодо того, який предмет тримає учасник чи учасниця в руці, за його або її підказками.
5. Учасник / учасниця виймає предмет і демонструє команді.

Таку вправу варто повторити з кожним учасником й учасницею.

Інший варіант такої активності можна реалізувати, якщо засипати в посудину різні види речовин (пісок, земля, манка, пшоно, пшениця, вермішель, булгур тощо). Попросити кожного з учасників і кожна з учасниць опустити руку в посудину й описати відчуття, розповісти про структуру, спрогнозувати колір і спробувати вгадати, яка саме речовина в посудині. Можна скористатися підказками інших учасників групи.

Після виконання вправи попросіть учасників й учасниць описати свої відчуття та поділитися враженнями.

Таку праву можна модифікувати, якщо досліджувати предмети із заплющеними очима або використати аудіозаписи різних явищ природи (вітру, моря, граду, спів пташок або звуки тварин). Орієнтовний перелік таких записів ви можете знайти в папці другого таборового дня.

Учитель або вчителька наголошує на тому, що для опису різних явищ та речовин ми використовуємо прикметники.

Запитайте в учнів:

- Що таке прикметник?
- На які запитання відповідає прикметник?
- Що означає прикметник?
- Яку функцію в реченні виконує прикметник?
- Попросіть кожного з учасників і кожну з учасниць навести приклад будь-якого прикметника.

Активність 2. Робота з навчальним відео

Інструкція.

Мета: повторити основні морфологічні ознаки прикметника, а саме — розряди прикметників за значенням.

Інструкція.

1. Перегляньте навчальне відео за QR-кодом

та сформуйте разом з учнями теоретичні поняття теми. Які прикметники називають якісними, відносними та присвійними?

2. Виконайте онлайнві завдання за покликанням та перевірте правильність визначення розряду прикметника.

3. Видайте учням картки з прикметниками та попросіть їх розподілити слова за розрядами.

Перелік слів для карток (частина 1):

Синій, зелений, нічний, вечірній, денний, смачний, високий, низький, батьків, сестрин, веселий, сильний, сумний, голодний, втомлений, залізний, дерев'яний.

Перелік слів для карток (частина 2):

Залізна труба; залізна воля; вишнева сукня; вишневий пиріг; колючий дріт; колючий погляд; ведмежий барліг; ведмежа послуга; золотий перстень; золоті руки; вовчий хвіст; вовчий апетит; качине м'ясо; учорашня зустріч; учнівський квиток; батьківські збори; батькова порада.

Модифікуйте цю активність. Видайте лідерам і лідеркам команд картки з назвами розрядів прикметників, а іншим учасникам та учасницям роздайте картки з прикладами. Тепер оголосіть початок гри й попросіть учасників «знайти» своїх лідерів і лідерок. Або лідери та лідерки, як голови поїздів, рухаються в просторі й шукають свої «вагони». Переможе той, хто першим у повному складі «поїзда» перетне фінішну лінію.

Активність 3. «Вгадай і проаналізуй»

Інструкція.

Візьміть картки з попередньої вправи (частина 1) і перемішайте їх. Попросіть одного з учасників чи одну з учасниць команди обрати картку з прикметником, але не демонструвати її решті команди.

Попросіть учасника чи учасницю за допомогою жестів, без жодного звуку, «продемонструвати» прикметник із картки так, щоб група вгадала його. Після того як команда вгадає слово, попросіть групу визначити розряд прикметника. Якщо команда впоралася із завданням, тоді вона отримує бал. Виграє та команда, яка за хвилину вгадає найбільшу кількість прикметників та правильно визначить їх розряд.

Активність 4. Робота з платформами TED і TED-Ed

TED і TED-Ed — безплатні англomовні платформи з навчальними й мотиваційними відео.

Варіант 1

Інструкція для користування платформою TED

1. Перейдіть на сайт ted.com/talks.
2. Оберіть вкладку topics, тобто «теми». Якщо натиснете «See all topics», то зможете побачити всі теми за алфавітом.
3. Натисніть на вкладку «Languages», тобто «Мови». Усі відео на платформі озвучено англійською, але саме у вкладці «See all languages», тобто «Дивитися всі мови», ви можете обрати відео із субтитрами іншою мовою, зокрема українською.
4. Особливо корисною є вкладка «Duration», тобто «Тривалість». Саме вона дасть змогу обрати відео такої тривалості, яка відповідає потребам учителя чи вчительки.

Інструкція для роботи з відео

1. Продемонструйте учням навчальне відео, що має назву «Міф про скриньку Пандори», за покликанням:

Тривалість відео — 3:28 хв. Не забудьте обрати субтитри українською мовою. Якщо потрібно, можна обрати ще одну з 35 інших мов.

2. Після перегляду відео попросіть учнів переказати зміст.
3. Роздайте учням деформований текст на основі переглянутого відео. У деформованому тексті, який створено на основі розшифрованого тексту, розміщеного під відео, вилучіть усі прикметники. Попросіть відновити зміст тексту, пригадавши, які саме прикметники було використано у відео.

Зразок:

Оригінальний текст

Пандора була створена Гефестом, богом вогню, який заручився допомогою божественних товаришів, щоб зробити її незвичайною. Від Афродіти вона отримала здатність до глибоких емоцій; від Гермеса —

мовну майстерність. Афіна дала їй дар ремісництва та увагу до деталей, також Гермес дав їй її ім'я.

І нарешті, Зевс подарував Пандорі два подарунки. Першим даром була цікавість, яка оселилася в її душі, зробила її допитливою й змусила вирушити у світ. Другий дар — важка, вигнута скриня, яка була щільно закрита. Але вміст, сказав їй Зевс, не для смертних очей. Вона не повинна була відкривати скриню за жодних обставин.

Джерело: ted.com

Деформований текст

Пандора була створена Гефестом, богом вогню, який заручився допомогою _____ товаришів, щоб зробити її _____. Від Афродіти вона отримала здатність до _____ емоцій; від Гермеса — _____ майстерність. Афіна дала їй дар ремісництва та увагу до деталей, також Гермес дав їй її ім'я.

І нарешті, Зевс подарував Пандорі два подарунки. Першим даром була цікавість, яка оселилася в її душі, зробила її _____ й змусила вирушити у світ. Другий дар — _____, _____ скриня, яка була щільно закрита. Але вміст, сказав їй Зевс, не для _____ очей. Вона не повинна була відкривати скриню за жодних обставин.

Після виконання завдання попросіть учасників зачитати пропущені прикметники. Продемонструйте учням правильний варіант. Визначте розряди прикметників. Визначте команду, яка найкраще впоралася із завданням.

Варіант 2

Робота з платформою TED-Ed, що передбачає безплатну реєстрацію вчительки чи вчителя та учнів на платформі. Це дасть змогу організувати роботу онлайн. Для цього:

1. Перейдіть на сайт ed.ted.com.
2. Оберіть вкладку educators start here для реєстрації вчителя чи вчительки або students start here, де можуть зареєструватися учні.
3. Після реєстрації ви матимете доступ до англomовних розробок готових уроків, які зможете змінити на власний розсуд. Зокрема, ви зможете перекласти їх українською або додати запитання. Для цього треба скористатися клавішею Customize This Lesson.

Інструкція для користування платформою TED-Ed

1. Після реєстрації на платформі ed.ted.com учитель чи вчителька копіює навчальне відео «Скринька Пандори» за покликанням

у свою бібліотеку та пропонує учням покликання, за яким можна виконати завдання онлайн за змістом міфу й подискутувати. Дискусійне запитання розміщено в онлайн-уроці.

2. Урок «Скринька Пандори», перекладений українською, можна знайти за покликанням:

Урок «Міф про Прометея». Англomовна версія, яку можна адаптувати рідною мовою, є за покликанням:

Урок, перекладений українською, можна знайти тут:

Увага! Рекомендуємо учням 5–7 класів опрацювати тестові запитання й частково відкриті. Для учнів 8–9 класів рекомендуємо додатково опрацювати дискусійні питання.

Підсумкова вправа активності № 4.

Продемонструйте учням сучасні зображення, у яких обіграно міф про Пандору. Запитайте учнів, чому, на їхню думку, усевітньо відомий бренд прикрас «PANDORA» обрав таку назву?

Активність 5. Граматичний матеріал «Ступені порівняння прикметників»

Інструкція.

1. Розкажіть учням про правила утворення ступенів порівняння прикметників. Якщо потрібно, скористайтесь онлайн-поясненням на платформі «Тренажер із правопису української мови».

Виконайте навчальну вправу за покликанням вище та перевірте себе.

2. Перегляньте експрес-урок «Префікс Най» О. Авраменка за покликанням

та виправте помилки на сувенірних товарах:

Джерело: images.ua.prom.st

Джерело: images.ua.prom.st

3. Розгляньте зображення та попросіть учнів порівняти зображених героїв за допомогою ступенів порівняння прикметників. Використайте конструкції *вищий за*; *сильніший від*.

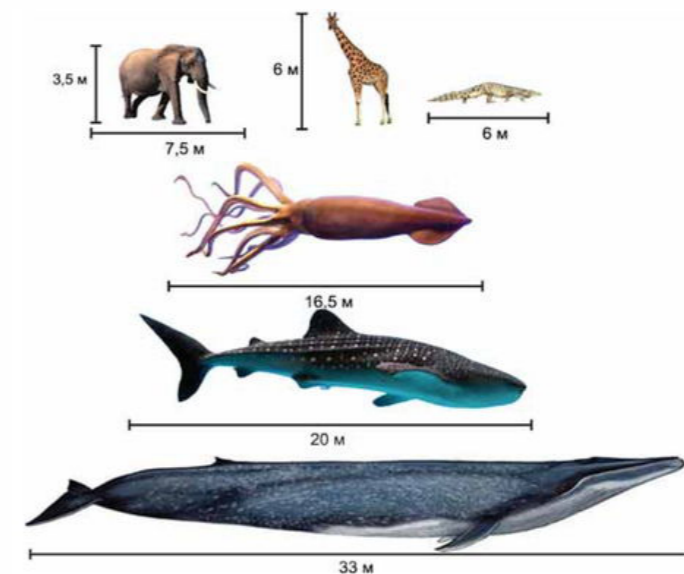
Джерело: digitalspy.com

Джерело: ar.pinterest.com

4. Запропонуйте учням розглянути графіки та використати ступені порівняння прикметників для опису діаграм:

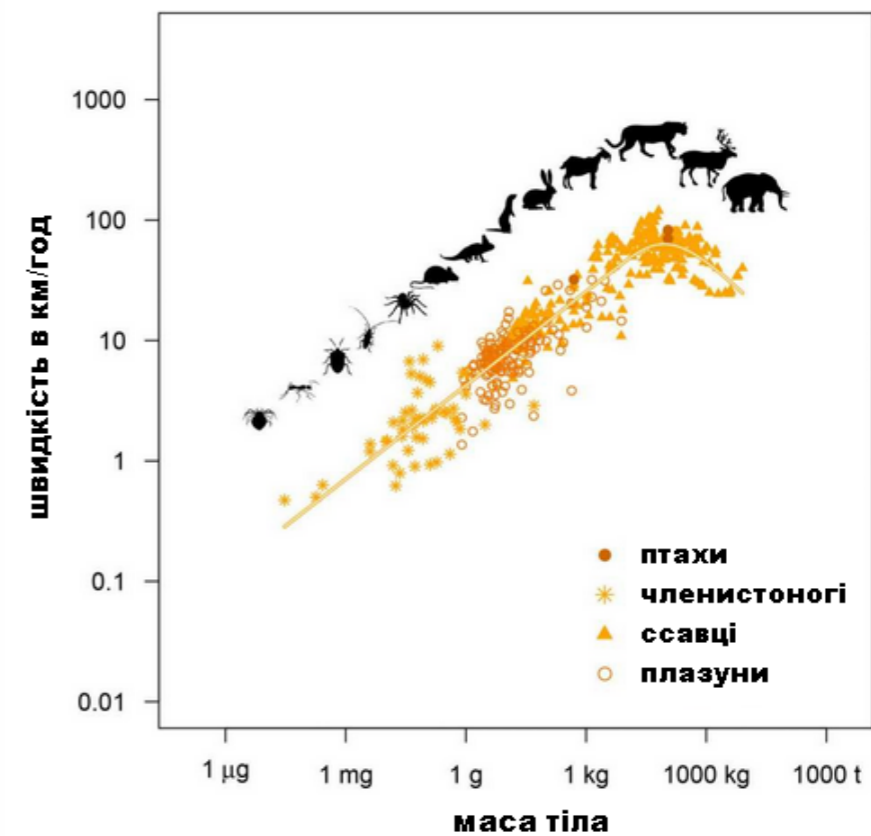
5–6 клас:

Мал. 1. Відносні розміри найбільших сучасних тварин

Джерело: narodna-osvita.com.ua

7–8 класи:

Джерело: ruslo.info

Джерело: carpoint-e.com.ua

5. Розгляньте зображення із книги рекордів Гіннеса. Використайте вищий і найвищий ступінь порівняння, щоб пояснити досягнення.

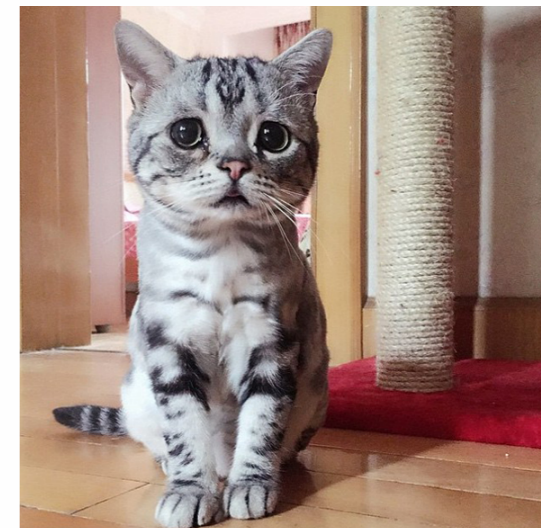
Джерело: life.pravda.com.ua

Джерело: imagecdn3.luxnet.ua

Джерело: gazeta.ua

Джерело: depo.ua

6. Виправте помилки в утворенні ступенів порівняння.

- Мій самий улюблений фільм;
- самий спритний;
- найменш ймовірніший випадок;
- найбільш доступніші ліки;
- більш солодкіший час;
- брат старший сестри;
- сама цікава книжка;
- найсолодкіше морозиво;
- саме тепле літо;
- найбільш комфортабельніший будинок;
- самі смачні шоколадні цукерки;
- «Оскар» за кращий фільм.

12.00 – 13.00 — Перерва.

13:00 – 14:00 — Вправи на розвиток критичного мислення.

Активність 1. Робота з фактологічними помилками

Інструкція.

1. Виправте помилки, які пов'язані з неправдивою інформацією та перекручуванням фактів. Зверніть увагу на ступені порівняння прикметників, які в такому випадку можуть увести в оману.

В Україні протікає найдовша річка світу Дніпро.

Коментар: з'ясуйте, яка річка є найдовшою у світі.

Найсмачніше какао й найхолодніше морозиво можна придбати тільки в нашому кафе. Поспішіть, кількість найкращих порцій обмежена!

Коментар: обговоріть з учнями форму повідомлення. Чи є покликання на рейтинг кафе, на основі якого зробили висновок про найкраще какао? Як впливає на тих, хто читає повідомлення, вживання слова «поспішіть»? Які емоції воно викликає?

2. Оберіть фрагмент повідомлення з книжки відповідного класу (це може стосуватися будь-якого предмету) та змініть факти. Попросіть учнів знайти помилки й виправити їх.

Наприклад:

Україна — держава, яка розташована в Африці. Незалежність країна здобула у 1993 році.

Робота з рекламними текстами

Активність 1. Аналіз рекламного відео

Інструкція.

Ознайомте учнів із рекламним роликом ТМ «Моршинська», що має назву «Голос води», за покликанням:

Обговоріть побачене:

- Що зображено?
- Що саме рекламують?
- Хто це рекламує?

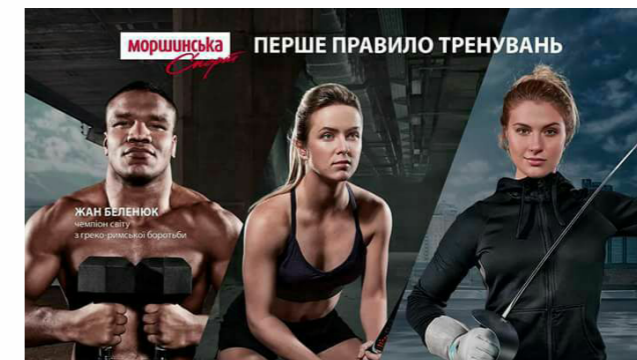
Яке повідомлення, на вашу думку, передає ця реклама?

Активність 2. Аналіз рекламного зображення

Інструкція.

Використайте одну з рекламних карток, запропонованих у папці таборового дня.

Зразок картки:

Джерело: beachsoccer.kiev.ua

Обговоріть її за пропонованим нижче алгоритмом.

Алгоритм роботи з візуальним зображенням

1. Хто оплачує цю рекламу?	
2. До якої соціальної та гендерної групи апелює (звертається) ця реклама?	
3. Який текст і які зображення використовують для звернення до адресатів?	

4. Який стиль життя вітають у рекламі (здорове, зі шкідливими звичками)?	
5. Який настрій та почуття відбито на рекламному плакаті?	
6. Який текст і які зображення використовують для звернення до адресатів?	
7. Яке приховане повідомлення надсилають через рекламу?	

Активність 3. Робота з емоційно забарвленою лексикою

Інструкція.

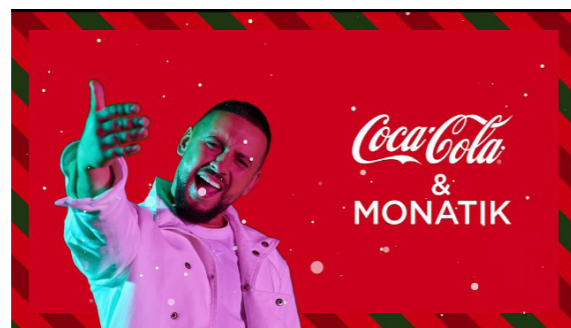
Проаналізуйте повідомлення нижче й визначте слова, які мають виразне емоційне забарвлення. До чого апелюють розробники реклами? Якими способами вони заохочують звернути увагу на продукт чи послугу?

Coca-Cola — це напій, який кожний момент робить особливим, це досвід, яким хочеться поділитися з друзями, це відчуття єдиного духу.

Coca-Cola — це магія смаку, унікальна рецептура та неповторна форма пляшечки, яку неможливо сплутати з іншою.

Джерело: coca-cola.ua

Перегляньте малюнки й продовжте подані речення.

Джерело: iytimg.com

Коли я побачив / побачила рекламне повідомлення компанії «Coca-Cola», то подумала / подумав про _____

Джерело: rau.ua

Образи цієї реклами нагадали мені про _____

Джерело: iytimg.com

Після ознайомлення з цією рекламою я зрозумів / зрозуміла, що _____

Активність 4. Аналіз соціальної реклами

Інструкція.

1. Обговоріть з учнями поняття соціальної реклами.

Соціальна реклама — це вид некомерційної реклами, що має на меті привернути увагу громадськості до певної соціальної проблеми. Зазвичай її темами стають суспільні цінності та сфери інтересів: від здоров'я та благодійності до закликів голосувати на виборах. Соціальна реклама може відбивати державну ідеологію, закликати до певних дій або підвищувати обізнаність суспільства.

Джерело: bazilik.media

2. Перегляньте відео та розкажіть, до яких проблем привернули увагу автори.

R32 / соціальна реклама про байдужість

Соціальний ролик Лукавецької ЗОШ про байдужість

Соціальний ролик про сортування сміття

Свобода вибору починається зі свободи руху. Соціальний ролик творчого колективу ХСШ ім. В. Г. Короленка — учасника фестивалю MEET KIDS*

* MEET KIDS — це конкурс відеороликів, які зняли діти та підлітки віком від 8 до 16 років. Конкурс заохочує наймолодших бути соціально активними. Пріоритетними темами відео є екологія, благодійна діяльність, захист тварин, толерантність тощо. Докладніше про ініціативу й відеороботи тут: meetdocsfestival.com.

14:00 – 15:00 — Робота з навчальним проєктом.

Інструкція.

Подумайте про проблему, до якої ви хочете привернути увагу.

Обговоріть у групах, як можна прорекламувати вашу ідею.

Наприклад, за допомогою відео, постерів, мотиваційних фраз чи малюнків. Попрацуйте над реалізацією сценарію до майбутнього відео або обговоріть ідею організації навчальної гри, у яку б змогли пограти учасники й учасниці табору, щоб більше дізнатися про проблему, до якої вони хочуть привернути увагу.

15:00 – 15:30 (16.00) — Рефлексія.

День 3. Тема дня «Zero Waste день»

Мета: ознайомити учасників табору з різними екологічними ініціативами та спонукати бути агентами Zero Waste у спільноті.

9:00 – 9:30 — Танці, пісні та руханки.

Пропонуємо цей блок проводити щоденно вранці.

Приклад руханок можна знайти в папці «Руханки». Використайте приклади пісень, які є в тематичній папці «Ігри та пісні», підготуйтеся до проведення вправ на знайомство.

9:30 – 10.00 — Вправи на згуртування команд.

Активність 1. «Віднайти наосліп»

Інвентар: крейда, іграшки, кульки, картон.

Інструкція.

1. Оберіть ігрове поле 5 на 5 метрів, визначте його межі за допомогою крейди на асфальті або мотузки.
2. Покладіть на ігровому полі будь-які невеликі предмети (іграшки, крейду, кульки тощо) або виріжте з картону кола двох кольорів. Учасники й учасниці стають по периметру поля.
3. Об'єднайте учнів у команди.
4. Одному або двом учасникам / учасницям протилежних команд зав'яжіть очі. Завдання для них: за 1 хвилину зібрати на полі всі предмети (кола) тільки одного визначеного кольору.
5. Учасники й учасниці, які стоять за периметром, можуть допомагати своїм гравцям і гравчиням, підказуючи напрям руху й розташування предмета.
6. Пригадайте на початку гри слова, які допоможуть вказати напрямок руху: праворуч, ліворуч, крок, униз, прямо, назад, позаду, швидше, повільніше, убік, збоку.

Детальніше про те, як грати, можна переглянути за QR-кодом (див. із 0:19–0:31):

Активність 2. «Утримай м'яч»

Інвентар: 2 м'ячі та 4 палиці по 70 см завдовжки (кожна).

Інструкція.

Двоє учнів / учениць стають обличчям одне до одного. У руки їм дають дві палиці, які вони тримають за кінці. На підлозі кладуть м'яч. Завдання: затиснути м'яч між палицями й перенести його у такий спосіб разом із пункту А в пункт Б. Після того як м'яч перенесли, треба передати палиці та м'яч наступній команді.

Активність 3. «Селфі-кадр»

Інвентар: аркуш газети.

Інструкція.

Учасники й учасниці розміщуються на аркуші газети всією командою і роблять селфі! Далі надсилають фото своєму вчителю чи вчительці в месенджер.

Активність 4. «Командна робота»

Інвентар: маленький м'ячик та 4 «ринви».

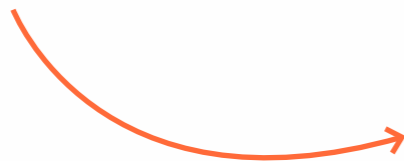
Інструкція.

1. Об'єднайте учнів й учениць у команди по 4 учасники / учасниці.
2. За допомогою пристрою, подібного до ринви, по черзі передавайте м'яч одне одному з пункту А в пункт Б. Такий пристрій можна змайструвати самостійно, розрізавши навпіл пластикові труби великого діаметра.

Якщо учасників / учасниць більше ніж чотири, то в процесі роботи той / та, хто вже виконав свою частину завдання, віддає «ринву» наступному учаснику / учасниці.

Детальніше про методику проведення такої вправи дивіться за QR-кодом (див. 2:27–2:45):

Активність 5. «Утримай кульку»

Інвентар: повітряні кульки (на одну менше, ніж учасників у команді).

Інструкція.

1. Об'єднайте учнів й учениць у команди.
2. Команда шикується в колону, між кожним з учасників / кожною з учасниць розташуйте повітряну кульку.
3. Оголосіть завдання: перейти з пункту А в пункт Б так, щоб жодна кулька між учасниками / учасницями команди не луснула.

Методику проведення такого завдання продемонстровано на відео за QR-кодом (див. 0:17–1:20):

10:00 – 12:00 — Мовні ігри.

Активність 1. «Знайди слова»

Інструкція.

1. Видайте учням навчальні картки та попросіть знайти ключові слова, які зашифровано по горизонталі та по вертикалі. Завдання створено за допомогою сайту «Розвиток дитини».

Джерело: childdevelop.com.ua

Знайди слова

Ю	І	К	О	М	П	О	С	Т	П	Б	Ц	І	К	Ф
Г	С	Ц	Н	О	У	Ш	Щ	Я	Р	Л	Х	О	С	И
Ї	К	Т	И	В	А	Н	П	О	Е	Т	В	Н	А	Д
І	И	Я	Д	Ш	П	Л	І	Х	В	Ц	Є	К	К	О
А	Т	Н	Г	Ш	С	М	І	Т	Т	Я	О	У	І	Х
К	С	Н	Н	У	Е	Щ	Г	Я	П	Щ	Я	Ш	Н	Д
Б	А	А	Г	Ї	В	Е	Е	Ю	Ю	Й	Ш	Ч	А	І
О	Л	В	Б	Ц	Ж	З	Т	Ф	Г	Ю	Я	Н	Г	В
Р	П	У	М	Е	Т	А	Л	Х	Й	Ї	Л	Ш	Р	П
Е	Я	Т	С	К	Л	О	Х	Ю	А	Х	Я	У	О	К
Р	З	Р	У	Р	М	И	М	Є	З	Ш	З	У	П	З
Е	Ю	О	Р	І	Е	Е	Т	Щ	В	Ф	Л	Щ	Т	Ю
П	Ь	С	А	П	В	К	Ф	Е	К	Й	И	М	Ь	Ь
Є	С	Ю	Д	А	І	У	Х	А	О	Г	Ю	Й	Б	Ж
І	О	Х	Х	П	Ю	П	Х	М	Ф	Л	Р	Ф	И	Ф

Список слів:

1. СОРТУВАННЯ	5. МЕТАЛ	9. ОРГАНІКА
2. СМІТТЯ	6. СКЛО	10. ПАПІР
3. ВІДХОДИ	7. КОМПОСТ	
4. ПЛАСТИК	8. ПЕРЕРОБКА	

2. Запитайте в учнів й учениць, які асоціації в них виникають, коли вони бачать або чують такі слова.

Активність 2. «П'ять принципів Zero Waste»

Інструкція.

1. Оголосіть учням про основні принципи життя в стилі Zero Waste або «Нуль відходів». Повідомте, що це соціальний рух, спрямований на скорочення відходів. В основі руху лежить 5 принципів, або 5 «R»: Refuse, Reduce, Reuse, Recycle, Rot. Ці принципи часто ілюструють у вигляді піраміди з правилами свідомого споживання, що передбачає відмову від надлишкового споживання або його зменшення, повторне використання, сортування та компост органіки.
2. Роздрукуйте постери, зразки яких подано нижче (по одному для кожної команди), та розкажіть детальніше про принципи Zero Waste або «Нуль відходів»:
  - **Refuse — відмовитись.** Щоб почати свій екологічний шлях, варто насамперед відмовитися від простих речей, що забруднюють довкілля: пластикових стаканчиків, трубочок, чеків, пляшок, одноразового посуду. Це ті речі, без яких можна обійтись, а замітники їм легко знайти.
  - **Reduce — зменшувати.** Культура споживання стосується щонайперше одягу. Якщо ви переберете свій гардероб, то зрозумієте, що 70 % власних речей ви вже давно не носите й навряд чи носитимете.
  - **Reuse — повторно використовувати.** Спробуйте хоча б ще раз використати той самий поліетиленовий пакет. Подаруйте своїм речам друге життя: зараз є багато організацій, яким можна віддати свій старий одяг чи техніку. Знайти застосування старим речам легко й у побуті. Наприклад, зі старих тканинних виробів можна зробити підстилку для тварин чи ганчірки для прибирання будинку.
  - **Recycle — переробити.** Це переробка саме вторинної сировини, перетворення матеріалів зі старих на нові — частина циркулярної економіки. Дерево, метал, папір, пластик — відправляйте на переробку всі відходи, яким можна дати друге життя.
  - **Rot — компостувати органіку.** 40–60 % відходів звалищ — це органіка. Через те, що органічні відходи знаходяться під завалами без доступу кисню, починає утворюватися метан, який стає причиною пожеж на звалищах. Під час пожеж горить пластик і всі інші відходи просто неба. А потім виділяється дим, у повітря потрапляють частинки сажі й інші продукти горіння, зокрема й канцерогенні речовини.

3. Запропонуйте учням розглянути зображення й визначити (підкреслити) усі дієслова.

Джерело: life.pravda.com.ua

Джерело: life.pravda.com.ua

Джерело: life.pravda.com.ua

Активність 3. «Форми дієслова»

Інструкція.

1. Пригадайте разом з учнями, що таке дієслово. Запишіть та наведіть приклади до кожної з форм дієслова (інфінітива, дієприкметника, дієприслівника, особової та безособової форм). Визначте граматичні ознаки різних форм дієслова та виконайте завдання «Сортувальник». Для цього ознайомтеся з наступними пунктами. Підготуйте для учнів колоду з картками, на яких написано дієслова в різних формах.
2. Перелік слів: сортувати, пакувати, переробляти, компостувати, здавати, зменшувати, інформувати, пропагувати, спакований, пропагуючи, компостовано, зменшивши, інформую, інформуємо, сортую, спакувавши, компостувавши, проінформований, здано, спаковано, інформований.
3. Покладіть на стіл «Карту форм дієслова», яку самостійно можна створити за зразком нижче.

4. Запропонуйте учням обрати з колоди карту та покласти її біля того боку «карти форм дієслова», на яку вона вказує.

Активність 4. «Наказовий спосіб дієслова»

Інструкція.

1. Ознайомте учнів із правилами утворення наказового способу дієслова. Онлайн-матеріали можна знайти за покликанням:

2. Створіть власний зразок відмінювання дієслова «сортувати» за зразком:

Особа	Однина	Множина
1-ша	-----	крич ^і мо, пробач ^{мо}
2-га	крич ^и , пробач ^и	крич ^{іть} , пробач ^{те}
3-тя	хай кричить, хай пробачить	хай кричать, хай пробачить

Джерело: subject.com.ua

3. Обговоріть помилки, яких допускають під час творення наказового способу на прикладі слова «сортувати». Так, неправильними є форми «давай сортувати» та сортуватиму, сортуватимемо (майбутній час дієслова, дійсний спосіб).
4. Поставте подані нижче дієслова у всіх можливих формах наказового способу. Кожній команді можна видати окреме дієслово.
Розділяти, переробляти, зменшити, інформувати, вилити, здавати, компостувати.
5. Продемонструйте постер і попросіть знайти та підкреслити на ньому дієслова у формі наказового способу.

Джерело: nowaste.com.ua

Перегляньте інструкцію із сортування за покликанням:

та виконайте завдання:

- назвіть усі дієслова, використані у відео, у наказовому способі;
- скажіть, до якого принципу Zero Waste може стати ілюстрацією відео, яке ви щойно переглянули;
- назвіть основні категорії матеріалів, про які розповідається у відео.

Активність 5. «Граматичні помилки під час використання активних форм дієприкметника»

Інструкція.

1. Нагадайте учням про те, що вживання активних дієприкметників найчастіше порушує мовні норми. Проаналізуйте неправильні й правильні форми: доповідаючий — доповідач; сидячі місця — місця для сидіння; відпочиваючі люди — відпочивальники.
2. Виправте помилки:

Частина 1

- компостуючий
- інформуючий
- сортуючий
- пакуючий
- розділяючий
- змішуючий
- здаючий
- переробляючий

Частина 2

- наступаюче свято
- миючі засоби
- підростаюче покоління
- приваблююча пропозиція
- захоплюючий фільм
- існуючі кордони
- переконуючий доказ
- координуючий центр
- оточуюче середовище
- ворогуючі сторони
- діючий вулкан
- контролюючий
- оточуючі люди
- бажаючий
- люблячий тебе

Активність 6. «Угадай поняття»

Інструкція.

1. Об'єднайте учнів й учениць у команди.
2. Видайте одному учню / одній учениці картку зі словами, які позначають предмети, що можуть бути перероблені, а учню / учениці іншої команди картку, яка називає предмети, що не можуть бути перероблені.
3. Учень (учениця) за допомогою слів, міміки, жестів і звуків розповідає про поняття, яке учасникам й учасницям команди треба відгадати.

Зразки карток:

Картка 1. Предмети, які не можна переробити

1. Ватні палички
2. Зубні щітки
3. Запальнички
4. Вологі серветки
5. Підгузки
6. Файли для документів
7. Скотч
8. Чайні пакетики
9. Фантики від цукерок
10. Чеки
11. Жувальні гумки
12. Пластилін
13. Лейкопластир

Картка 2. Предмети, які можна переробити

1. Картон
2. Зошити
3. Журнали
4. Труби
5. Фольга
6. Консервні банки
7. Скло
8. Одяг
9. Взуття
10. Пластикові пляшки

Активність 7. «Виправ помилки». Особові закінчення дієслів (для учнів 7–9 класів)

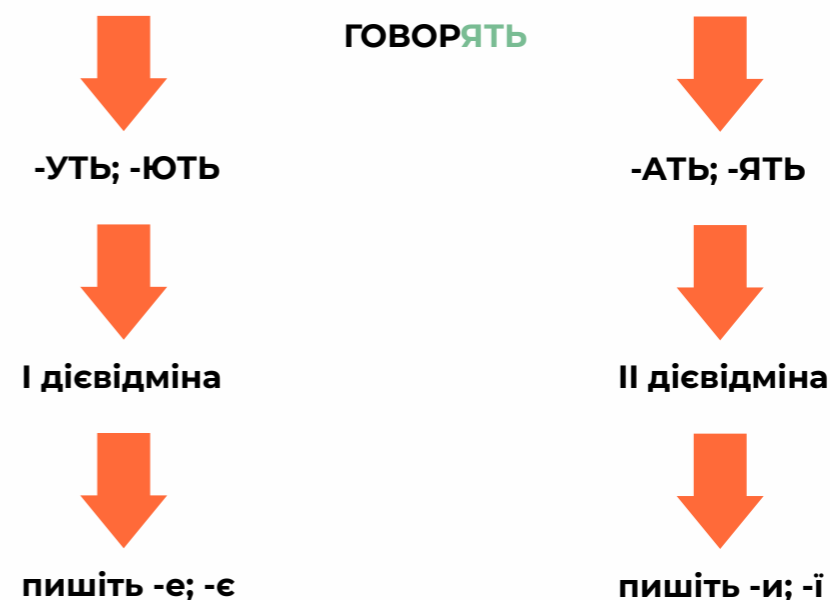
Інструкція.

Підготуйте для учнів повідомлення про особові закінчення дієслів. Для цього пригадайте, як дієслова розподіляють на дієвідміни. Скористайтеся у разі потреби пам'яткою нижче.

Алгоритм міркування для визначення особових закінчень дієслів

Як правильно: говориш чи говореш?

1. Поставте дієслово у III особі множини

Отже, правильно написати **ГОВОРИШ**, бо це дієслово **II дієвідміни**, тому в особових закінченнях треба писати **-и**.

Нижче наводимо приклади трьох уривків текстів, у яких свідомо допущено помилки в особових закінченнях дієслів.

Уривок 1.

Аби зменшити кількість пластику, варто замінити звичайні щітки на натуральні. Наприклад, бамбукові зубні щітки, які можна спокійно викидати після використання, оскільки деревина швидко розкладається природним шляхом і не шкодить довкіллю. Крім того, щітки мають і екологічне пакування, тому немає ніяких відходів.

Уривок 2.

Ви колись задумувались над тим, чим миїте посуд та тіло? Більшість викорестовує поролонові мочалки, які є токсичними і не переробляються. На заміну мочалкам і губкам можна придбати люфу. Люфа — вид ліан. У якості губок викорестовують висушені плоди цієї рослини. Вирощування та утилізація люфи не наносить шкоди навколишньому середовищу, а час їх служби більший, ніж у звичайних губок.

Уривок 3

Ми щодня п'ємо каву, соки чи смузі. І без соломинок просто не обійтись. Якщо просто відмоветись від одноразових пластикових соломинок для напоїв ми не можемо, то варто обрати екологічні варіанти.

Джерело текстів: shotam.info

Активність 8. «Екоекзамен»

Інструкція.

Запропонуйте учням скласти «екоекзамен», щоб перевірити, наскільки вони екологічні в повсякденному житті. Скласти екзамен онлайн можна за покликанням:

12.00 – 13.00 — Перерва.

13:00 – 14:00 — Вправи на розвиток критичного мислення.

Активність 1. «Знайди помилку»

Інструкція.

1. Розгляньте уважно інфографіку та виправте допущені в повідомленні нижче фактологічні помилки.

Джерело: mscenter.com.ua

Україна не потребує додаткових заходів щодо сортування сміття, адже на її території переробляють 99% сміття на Рівненському сміттепереробному комплексі. У середньому українець викидає 100 кілограмів побутового сміття на рік, 95% якого потрапляє на звалища. Більшість звалищ в Україні легальні. В Україні переробляють скло, пластик, метал, макулатуру та батарейки.

Активність 2. «Стоп фейк»

Інструкція.

Перевірте інформацію, подану нижче. Для цього:

1. Прочитайте уривок із повідомлення нижче й укажіть на недостовірну інформацію (згадка в повідомленні водночас і річки, і берегів Київського водосховища, і сміттєзвалища).
2. Розгляньте фото.

Джерело: kagarlyk.city

Поміркуйте, чи не суперечить текст тому, що зображено на світлині (в учнів є засоби індивідуального захисту). Перевірте, який вигляд має оригінальне фото, перейшовши за покликанням:

Чи відрізняється це зображення від того, яке розміщено на сайті?

3. Порівняйте інформацію, подану в повідомленні та на сайті за покликанням вище, й укажіть на факти, які змінив автор фейкового повідомлення.

Кузьминецькі школярі показали приклад іншим, як потрібно розчищати береги річок від сміття

Учнів козинецької школи змусили прибирати береги річки. Їх силоміць затагують до сміттєзвалища, щоб примусити збирати брудні пляшки у величезні сміттєві мішки, навіть попередньо не забезпечивши учнів засобами індивідуального захисту. Так учні мали очистити береги Київського водосховища. Це викликає обурення й змушує нас звернутися зі скаргою.

Активність 3. «Клікбейти, або Маніпулятивні заголовки»

Інструкція.

1. Прочитайте разом з учнями повідомлення про маніпулятивні заголовки.

Заголовок — найважливіший елемент будь-якої статті чи відео. Його головна мета — привернути увагу аудиторії та спонукати її прочитати чи переглянути матеріал. Саме тому журналісти та редактори часто використовують у своїх заголовках елементи драми та сенсації, наголошуючи на аспектах новин, які, на їхню думку, зацікавлять цільову аудиторію. Нашестя, обурення, сенсація дня, терміново — усі ці слова привертають увагу читачів та змушують їх переходити за покликанням. Це називається клікбейт (англ. *clickbait*, від *click* «клацання» та *bait* «наживка»). Часто статті з такими заголовками містять ще й зображення, які суперечать змісту або заголовку. Їхня мета — збентежити читачів ще більше, щоб вони перейшли за покликанням. Але навіщо все це вигадали?

Онлайн-медіа отримують значну частину свого прибутку з реклами. Що більше користувачів вони мають на своїх вебсторінках, то більше рекламодавців хочуть розміщувати там свої оголошення. У такий спосіб прибуток власників медіа збільшується.

Джерело: verified.ed-era.com

2. Визначте надмірно емоційні заголовки або ті, які мають ознаки клікбейту. Підкресліть такі ознаки.
  1. В Україні всім заборонять викидати пляшки в урни: будуть змушувати везти на станцію переробки!
  2. Шок! Дитина постраждала, сортуючи макулатуру!
  3. Сенсація! Посуд з екологічних матеріалів викликає страшну алергію!
  4. Супермаркети не пускатимуть клієнтів з їхніми пластиковими пакетами: змусять купувати сумки за 300 гривень!
  5. Екоактивісти ловлять на вулицях тих, хто п'є каву з одноразових стаканчиків!

Варіант 1

Інструкція.

1. Ініціюйте серед учасників табору пошиття екологічних торбинок із матеріалів, які можна використати вдруге, наприклад зі старого одягу, який уже не носять. Для цього попросіть учнів принести свій старий чистий одяг, який можна вдруге використати для пошиття таких торбинок. Покрокову інструкцію про те, як пошити екторбинки, можна знайти за покликанням:

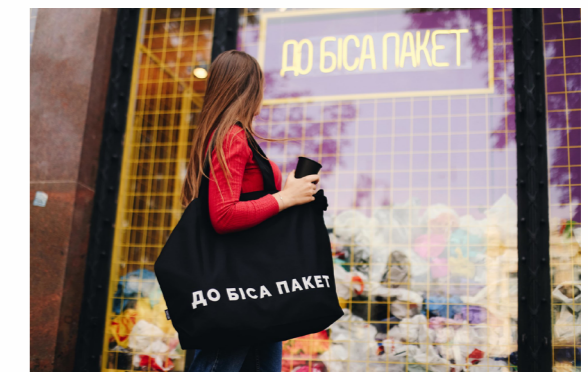
2. Організуйте акцію, за умовами якої кожен і кожна, хто принесе, наприклад, 10 пластикових пакетів (або пляшок), отримає безкоштовну екторбинку для продуктів, які пошиють власноручно учасники літнього табору. Придумайте назву для такої акції та супровідні матеріали до заходу (постери, аудіо та відеоматеріали, які можна розмістити за QR-кодами у просторі вашої спільноти). У супровідних матеріалах можна, наприклад, повідомляти про користь екторбинок та закликати мінімально використовувати пакети.

Не забудьте продумати, як і куди ви будете збирати пакети. Заздалегідь обміркуйте, на яку станцію сортування можна їх здати.

Варіант 2

Інструкція.

1. Ознайомте учнів із різними проєктами, які привертають увагу громадськості до проблеми сміття в Україні. Наприклад, з допомогою просвітницьких постерів і вітрин.

Джерело: the-village.com.ua

Джерело: life.pravda.com.ua

2. Продемонструйте учням матеріали, які створила громадська організація «Зелене серце Карпат». Використайте розмальовку, щоб актуалізувати проблему переробки сміття в Україні та продемонструвати зразок мотиваційних постерів (додатково завантажено в папку третього таборового дня). Покликання тут:

3. 5–6 клас

Попросіть учнів намалювати серію постерів, які привертали б увагу до проблеми сортування сміття. Напишіть на постері мотиваційну фразу, використовуючи наказовий спосіб дієслова. Продумайте персонажів постерів. Запропонуйте обіграти малюнками кожен літеру фрази Zero Waste або «Нуль відходів».

7–8 клас

Пригадайте основні 5 принципів Zero Waste. Підготуйте серію постерів, які б допомагали пояснити кожен із принципів Zero waste. Використайте не лише піктограми, а й мотиваційні фрази та фотографії об'єктів вашої спільноти, які допоможуть додатково привернути увагу саме до проблем вашої місцевості. Підготуйте мотиваційне відео на тему «Мій день у стилі Zero waste», «Із чого почати життя у стилі Zero Waste» або «Що таке Zero Waste».

Ось приклад інформації, яку можна додати у відео «Із чого можна почати життя у стилі Zero Waste»:

1. Використовувати багаторазові (із тканини) сумки для покупок.
2. Використовувати мішечки з тканини для купівлі овочів, фруктів або сипучих речовин.
3. Носити із собою пляшку для води.
4. Використовувати ланчбокс замість пакетів.
5. Використовувати носову хустинку з тканини замість паперових серветок.

З'ясуйте, чи є сортувальні станції у вашій спільноті та підготуйте постер для тих, хто не знає, куди звернутися, щоб здати сміття.

9 клас

Організуйте та проведіть експеримент; за його результатами запропонуйте рішення.

Визначте, чи є проблеми з сортуванням у вашій спільноті (проведіть опитування в магазинах, кафе й інших об'єктах інфраструктури вашої спільноти. З'ясуйте, чи є сортувальні станції у вашій громаді? Станьте ініціаторами організації пункту сортування та визначте, що можна було б зробити на кошти, які можна заробити від продажу сміття.

Детальніше про успішну організацію станції сортування на території школи можна переглянути за покликанням:

Підготуйте подкаст про стиль Zero Waste. Приклад подкасту «Старша сестра» про те, що таке Zero Waste, можна послухати за покликанням:

Для підготовки подкасту скористайтеся інструкцією, поданою в додатках наприкінці посібника.

15:00 – 15:30 — Рефлексія.

15:30-16:00 — Фінальні активності дня (за потреби).

Активність 1. «Асоціації»

Якщо бажаєте, проведіть підсумкову гру дня, яку можна підготувати за зразком на наступній сторінці.

Інструкція.

1. Видайте учням фішки.
2. Використайте гральні кубики та з'ясуйте чергу руху.
3. Кожний квадрат актуалізує поняття тематичного дня. Коли гравець чи гравчиня потрапляє на ігровий квадрат, він або вона пояснює значення слова, говорить про те, які асоціації виникають, коли бачить поняття на ігровому квадраті, чи виправляє мовленнєву помилку, якщо вона є. Коли гравець / гравчиня потрапляє на квадрат з малюнком, то має пояснити правила сортування, яких потребує той чи той вид матеріалів.

Активність 2. «Кінозал»

Інструкція.

Перегляньте виступ Тетяни Євлоєвої на TEDx Kyiv на тему «Як не створювати сміття» за покликанням. Обговоріть виступ.

День 4. Тема дня «Тексти»

Мета: розвивати навички роботи з текстами.

9:00 – 9:30 — Танці, пісні та руханки.

9:30 – 10.00 — Вправи на згуртування команд.

Активність 1. «Зрозумій мене»

Інструкція.

1. Вишикуйте учасників табору так, щоб вони дивилися в спину одне одному.
2. Учитель або вчителька дає останньому учню / учениці в команді аркуш, на якому написана дія, наприклад, їхати на велосипеді й упасти. Також можна написати на аркуші назву предмета або явища, яке можна продемонструвати.
3. Остання людина в шерензі, яка отримала завдання, думає, як найкраще показати за допомогою рухів і міміки поняття. Потім плескає по плечу людину, що стоїть перед нею; людина повертається й спостерігає за рухами.
4. Учасник або учасниця, який або яка демонструвала рухи, відвертається.
5. Тепер людина, яка спостерігала, плескає по плечу наступного гравця чи гравчиню й виконує дії, які побачила.
6. Так продовжується доти, доки перший чи перша в колоні не виконає дію й не скаже, яке ж поняття, на його чи її думку, було написано на аркуші.

Детальніше про методику виконання вправи тут:

Активність 2. «Довіряй відчуттям»

Інструкція.

1. Поставте учасників табору в шеренгу так, щоб вони дивилися в спину одне одному.
2. Учитель або вчителька табору дає останньому учню чи останній учениці в команді аркуш, на якому написано назву предмета або явища, яке можна продемонструвати наступному гравцеві чи гравчині, наприклад, сонце.
3. Гравець або гравчиня пальцем проводить по спині наступного учасника або учасниці так, що максимально точно передати поняття. Наприклад, малює коло і промінчики.
4. Наступна людина повторює ту саму дію на спині гравця чи гравчині перед нею і т. д.
5. Перша людина в шерензі, «відчувши» малюнок, повинна назвати поняття, яке було написано на аркуші.

Активність 3. «Синергія команди»

1. Учителі готують поле діаметром 10 на 10 метрів, на якому залишають різні предмети (найкраще — тенісні м'ячики).
2. Об'єднайте учнів у кілька команд.
3. Учасники та учасниці команди домовляються, як можуть повідомляти одне одному про рухи, які треба виконати, не називаючи слова. Наприклад, доторк до лівої ноги означає, що треба повернути вліво.
4. У кожній із команд учні стають у шеренгу одне за одним. Усім, крім останнього гравця / гравчині, зав'язують очі.
5. Усі учасники кладуть одне одному руки на плечі. Перший учасник / перша учасниця тримає в руках невелике відерце.
6. Останній учасник або учасниця команди керує рухом усієї команди, подаючи рух попередньому гравцю чи гравчині, який треба передати далі.
7. Завдання команди: зібрати найбільшу кількість предметів (м'ячиків), розкиданих по полю.

Рекомендовано обмежити час виконання завдання до 7–10 хвилин.

Детальніше про методику виконання вправи тут:

10:00 – 12:00 — Лінгвістичні ігри, настільні ігри.

Активність 1. Урок TED-Ed

Інструкція.

1. Перегляньте навчальне відео TED-Ed «Як відбувається неправильне спілкування та як цього уникнути» Кетрін Хемстен за покликанням:

Оберіть субтитри українською, а в разі потреби використайте субтитри ще 25 мов.

2. Організуйте обговорення відео:

— пригадайте ігри, які було проведено на початку дня, та поясніть, чому часто в людей виникають труднощі під час комунікації;

— подумайте, що або хто може покращити комунікацію;

— за потреби перегляньте відео ще раз і дайте усні або письмові відповіді на запитання, розміщені у вкладці Think;

— зверніть увагу на метафору, яку було використано для пояснення процесу комунікації;

— відкрийте вкладку Discuss і послухайте відповіді учнів на дискусійне питання «Хорошими ораторами народжуються чи стають?». Запитайте учнів, що потрібно, щоб покращити комунікацію. Учні також можуть давати відповіді онлайн, якщо вчитель або вчителька за допомогою вкладки Customize скопіює урок (а за потреби й видозмінить) та надасть учням покликання.

Активність 2. «Фантазія» (на основі книги Джанні Родарі «Граматика фантазії»)

Інструкція.

1. Об'єднайте учнів у невеликі в групи (по 3–4 особи).
2. Запропонуйте одне слово, наприклад, «ТАБІР». Напишіть ці літери одна під одною й попросіть учнів у групі дібрати слова, які починалися б на перші літери обраного вами слова.

Але не просіть обіграти букви так, щоб розкрити значення слова «ТАБІР». Навпаки, такі слова можуть бути віддалені за змістом від першого слова й мати такий вигляд:

Т — талант
А — абсурд
Б — бобер
І — ігри
Р — риба

3. Запропонуйте учням дібрати на початкові літери цього самого слова приклади так, щоб утворити речення. Наголосіть, що зміст такого речення може бути абсурдним.

Наприклад:

Тихо
Акула
Бульбашками
Іскристими
Ричить

4. Запропонуйте учням стати в коло, візьміть м'яч і, кидаючи його, називайте слово, до якого треба придумати риму. Той, хто зловив м'яч, називає риму й передає хід наступному гравцеві або гравчині.
5. Складіть зв'язний текст з останнім реченням, яке учні створили. Наприклад, так: **«Тихо акула бульбашками іскристими ричить. Мабуть, вона смачно пообідала й тепер міцно спить».**
6. Ускладніть завдання, використовуючи під час творення розповіді вставні слова чи художні прийоми. Запропонуйте учням перелік вставних слів.

Вставні слова (сполучення слів) можуть виражати або вказувати на:	
Достовірність повідомлення, упевненість	звичайно, справді, безперечно, дійсно, без сумніву, безумовно, певна річ
Невпевненість, можливість, імовірність	може, мабуть, певно, можливо, здається, очевидно
Джерело повідомлення	на думку..., за свідченням..., як відомо, як зазначено..., кажуть, по-моєму
Емоційну оцінку повідомлюваного	на щастя, на жаль, на диво, на сором, на лихо, дивна річ, як на гріх
Логічне значення, виділення основного в повідомленні	по-перше, по-друге, отже, зрештою, нарешті, до речі, виявляється, навпаки, проте, однак
Увічливість	будь ласка, вибачте, прошу вас, даруйте, дозвольте
Привернення уваги	уявіть собі, зрозумійте, зверніть увагу, вірите, власне, між нами кажучи

Джерело: 3.bp.blogspot.com

Активність 3. «Знайдіть ключові слова»

Інструкція.

1. Зашифруйте в ігровому полі ключові слова книги, зміст якої знають ваші учні. Подаємо, як приклад, ключові слова книги «Пітер Пен».

Знайди слова

І	Н	Д	І	А	Н	Ц	І	Ф	О	Ф	Ю	В	В	Р
В	Е	Н	Д	І	К	Р	О	К	О	Д	И	Л	Л	Г
Ф	Я	Ь	Р	У	Л	М	А	Й	К	Л	Ї	Й	Л	Е
У	З	Л	П	Р	К	В	Л	М	А	М	А	Ф	Ф	В
Й	Й	Р	І	Е	Т	Є	Х	Ї	Г	Й	Ь	Ї	Ь	О
Д	И	Т	И	Н	С	Т	В	О	К	Ш	Ч	Ц	І	Л
І	И	Ь	Н	У	Я	Г	А	К	Щ	З	С	Ю	Р	Ю
М	Л	І	Т	А	Т	И	О	Б	Ї	О	Ц	І	С	А
П	О	П	Е	Л	Ю	Ш	К	А	Ч	Р	Ю	Ж	Ь	У
І	Р	Р	Й	Д	З	Е	Н	Ь	К	А	Н	Щ	Г	Ю
М	А	Х	Т	І	Н	Ь	Ф	С	Р	Е	Н	Я	Ф	О
Ю	В	Е	Щ	Ф	Є	С	Д	Б	Ч	Ї	Х	Ф	П	Ж
Д	Ж	О	Н	І	П	І	Т	Е	Р	І	Є	Б	Ш	М
П	І	Р	А	Т	И	Б	Н	Б	У	Ї	З	А	Ю	Ю
П	Ч	І	Х	Р	Т	Ю	Б	Ц	І	Ш	Х	Т	Н	Д

Список слів:

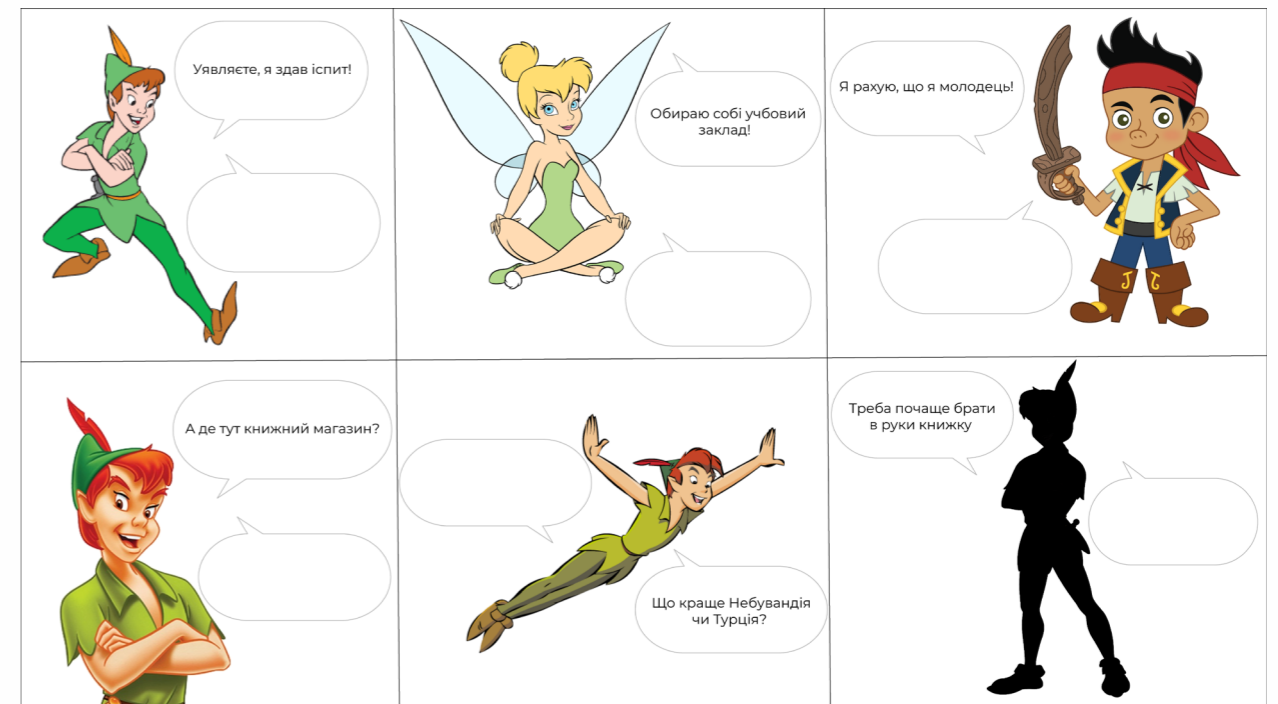
1. Венді	5. Гак	9. Пітер
2. Літати	6. Тінь	10. Індіанці
3. Попелюшка	7. Дзенька	11. Майкл
4. Джон	8. Пірати	12. Дитинство
		13. Мама
2. Обговоріть з учасниками значення слів й асоціативні зв'язки з книгою, яку було зашифровано.

Активність 4. «Культура мовлення»

Інструкція.

1. Роздрукуйте зображення персонажів книги, зміст якої добре знають ваші учні, і «вкладіть» у вуста персонажів лексично неправильні вислови. Запропонуйте учням виправити персонажів.

Зразок (авторка завдання Євдокимова Анастасія):

Активність 5. «Лексика української мови»

Інструкція.

1. Підготуйте гру в програмі Quizlet, попередньо підготувавши слова, зміст яких ви хотіли б актуалізувати або пояснити. Рекомендуємо робити такі блоки слів за змістом книг, які читали або будуть читати учні. Нижче подаємо приклади таких карток за змістом повістей «Захар Беркут» І. Франка та «Сторожова застава» Володимира Рутківського.

Зразок карток за змістом повісті «Захар Беркут» тут:

Зразок карток за змістом повісті В. Рутківського «Сторожова застава» тут:

За поданими покликаннями можна також роздрукувати картки, розрізати й організувати гру.

2. Актуалізуйте поняття «Групи лексики за співвідношенням змісту й зовнішньої форми» (синоніми, омоніми, пароніми, антоніми). Якщо є потреба, виконайте онлайнві вправи з теми «Синоніми й антоніми» тут:

та «Омоніми й пароніми» тут:

3. Запропонуйте учасникам й учасницям табору прочитати уривок із добре знайомої книги, але попросіть замінити окремі виділені жирним слова синонімами, омонімами, паронімами або антонімами. Спостерігайте за зміною значення.

Зразок (за змістом книги Всеволода Нестайка «Тореадори з Васюківки»)

Гірко (антонім) / _____ / зітхаючи, ми **засипаємо** (синонім) / _____ / метро. **Раз у раз** (синонім) / _____ / злодійкувато озираємося — чи не заскочить нас **зненацька** (антонім) / _____ / дід, щоб **нам'яти вуха** (одне слово) / _____ /. Хоч і обіцяв він, що не чіпатиме, поки не кінчимо, але хто його зна... Ви б почули, як він **лаявся** (синонім) / _____ /, коли **витягав** (синонім) / _____ / льоху! Ох і лаявся! І де він отих слів набрався?

4. Актуалізуйте поняття «Лексичне значення слова» та зіграйте в гру «Тлумач». Для цього підготуйте для учнів картки, на яких буде зафіксовано 5–10 визначень із тлумачного словника. Об'єднайте учасників у команди по 4 учні. Щоб об'єднати учнів у команди по четверо, використайте пазли. Наприклад, напишіть на шаблонах пазлів синоніми, розріжте пазли та перемішайте, попросіть учнів витягти один елемент та знайти інших учасників своєї групи.

Група 1. Обрій, крайнебо, небосхил, небокрай.

Група 2. Знаний, популярний, видатний, славнозвісний.

Група 3. Помешкання, оселя, дім, хата

Група 4. Казати, промовляти, вимовляти, балакати.

Група 5. Гарно, гоже, добре, любо.

Група 6. Мужність, сміливість, рішучість, відвага.

Щоб об'єднати учнів у пари, використайте ті самі пазли, але тепер запишіть лише на двох елементах антоніми або пароніми.

Пара 1: марнотратний — ощадливий.

Пара 2: корисний — шкідливий.

Пара 3: пізно — рано.

Пара 4: кричати — мовчати.

Пара 5: бруд — чистота.

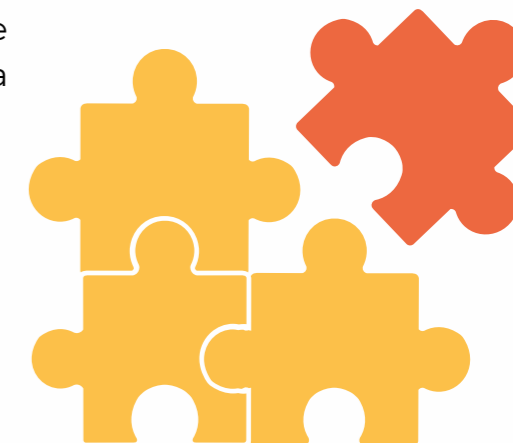
Пара 6: дружний — дружній.

Пара 7: корисний — корисливий.

Пара 8: електричний — електронний.

Пара 9: особовий — особистий.

Пара 10: компанія — кампанія.

Далі учасникам та учасницям потрібно відгадати, які поняття зашифровано. Можна обрати учня або ученицю, які будуть читати визначення з картки для своєї команди.

Зразок картки (загальноживані слова)

1. Смуга землі, по якій їздять і ходять.
2. Отвір у стіні для входу і виходу.
3. Велика площа землі, заросла деревами й кущами.
4. Прозора, безбарвна рідина, що є найпростішою хімічною сполукою водню з киснем.
5. Оптичний прилад із двох скелець на дужках, який використовують при порушеннях зору або для захисту очей від яскравого світла та механічних ушкоджень.

Відповіді:

1. Дорога.
2. Двері.
3. Ліс.
4. Вода.
5. Окуляри.

Зразок картки «Суспільно-політична лексика» або «Слова року в Україні» (для 9 класу)

1. Переведення інформації в цифрову форму.
2. Указ предстоятеля православної церкви щодо деяких важливих питань церковного устрою.
3. Режим перетину кордону без візи за допомогою пред'явлення біометричного документа.
4. Негативне суспільне явище, яке виявляється в злочинному використанні службовими особами, громадськими й політичними діячами їхніх прав і посадових можливостей з метою особистого збагачення.
5. Система заходів, які застосовують до держави через порушення її зовнішніх зв'язків, щоб примусити блоковану державу виконати певні дії або утриматись від них.
6. Українські військові — учасники оборони Донецького аеропорту під час війни на сході України (26.05.2014–22.01.2015) та учасники проривів для надання допомоги захисникам.

7. Національно-патріотичні протестні настрої в Україні, передусім проти корупції, свавілля правоохоронних органів та спецпризначенців, а також на підтримку європейського вектора зовнішньої політики України.

Відповіді:

1. Диджиталізація (2019)
2. Томос (2018)
3. Безвіз (2017)
4. Корупція (2016)
5. Блокада (2015)
6. Кіборги (2014)
7. Євромайдан (2013)

Зразок картки «Іншомовні слова — українські відповідники»

Учень / учениця називає групі іншомовне слово, а група називає український відповідник.

1. Аеропорт — летовище.
2. Аргумент — доказ.
3. Дистанція — відстань.
4. Процент — відсоток.
5. Фонтан — водограй.
6. Візит — відвідини.
7. Вертикальний — прямовисний.
8. Епоха — доба.
9. Журнал — часопис.
10. Резерв — запас.

Пропонуємо організувати онлайн-гру «Українські відповідники до іншомовних слів» за лінком:

За цим самим покликанням рекомендуємо завантажити картки та розрізати їх, щоб організувати ігрову діяльність на столі.

Зразок карток розміщено нижче. Також їх можна завантажити додатково з папки дня.

Доберіть синоніми до слів (іншомовні слова)	Доберіть синоніми до слів (іншомовні слова)
прогрес	реалізувати
норд-ост	ремонтувати
дефект	симптом
фальсифікація	стимул
біографія	економія
хронічний	аргумент
аграрний	компенсація
фантазувати	експеримент
транспортувати	ідентичний
дискутувати	реальний

Доберіть синоніми до слів (іншомовні слова)	Доберіть синоніми до слів (іншомовні слова)
компенсація	ліміт
експеримент	прерогатива
ідентичний	брокер
бартер	вексель
ембарго	менеджер

імпорт	голкіпер
конвенція	імпорт
пріоритет	експорт
конвекція	контракт
апеляція	еквівалент

Доберіть антоніми до слів	Доберіть антоніми до слів
вечірній	рюмсати
галас	карлик
ганяти	експортований
зупинитися	молодий
квітнути	ощадливий
горлати	ароматний
крокувати	гідний
бідняк	помилковий
щедрий	песимістичний
відважний	корисний

Доберіть антоніми до слів	Доберіть антоніми до слів
заможний	синтез
мінімальний	істина
розірваний	довжина
щиросердий	мілина
узутий	кінець
грубий	альтруїзм
внутрішній	пасивний
день	атака
акуратист	голий
аналіз	воєнний

Активність 6. «Передбачення»

Інструкція.

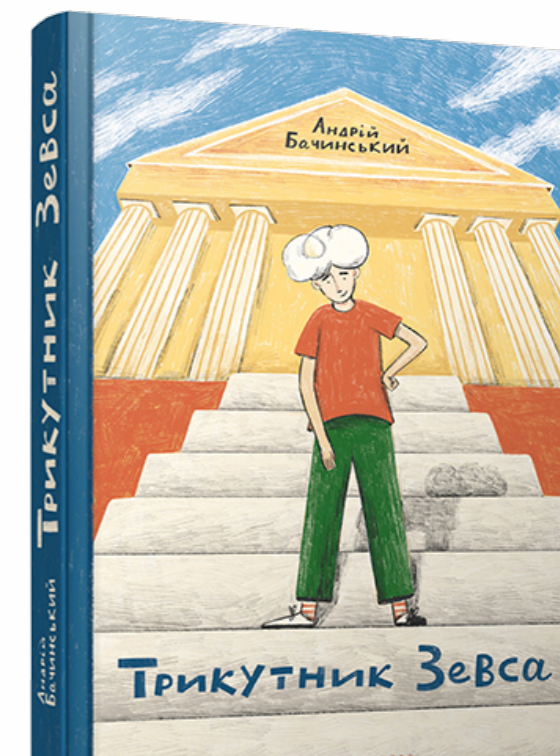
Варіант 1.

Продемонструйте учням три обкладинки книги. Бажано, щоб ці книги були незнайомі учням. Попросіть спрогнозувати, у якій книзі можна використати уривок, поданий нижче.

«Якщо вірити міфам, скульптор і архітектор Дедал побудував лабіринт для чудовиська, яке народила від морського бика Пасіфая, дружина царя Міноса. Чудовиська звали Мінотавр». Варіант відповіді: це може бути уривок із книги Андрія Бачинського «Трикутник Зевса».

Джерело: starylev.com.ua

Джерело: starylev.com.ua

Джерело: vivat-book.com.ua

Варіант 2.

Підготуйте три варіанти уривків із поданих вище текстів і дайте учням завдання зіставити їх з кожною із запропонованих обкладинок.

Уривок 1

Олеся не вірила власним вухам. Дідусь захворів, а бабуся говорить про такі дурниці. Так, вона знала, що останні кілька років бабуся з дідусем живуть, як пес із котом, постійно сваряться, хоч і намагаються стримуватися в її присутності. А вона не втручалася, бо любила обох і не хотіла нікого ображати, ставши на чийсь бік.

Джерело: starylev.com.ua

Уривок 2.

З давніх-давен, із покоління в покоління в моїй родині любили дивитися на зорі. В одній і тій самій сукупності зірок мої пращури бачили різне: хтось ведмедицю, а хтось — ківш. Мені ж вони схожі на смартфон, який увімкнули заряджатися, або джойстик від приставки.

Джерело: starylev.com.ua

Уривок 3.

Решту музейних залів сімейство пройшло доволі швидко. Біля якихось експонатів зупинялися, на якісь практично не звертали увагу — втома після перельоту брала своє.

Джерело: starylev.com.ua

Варіант 3.

Попросіть учнів спрогнозувати, про що могло б ітися в кожній із запропонованих книг. Актуалізуйте поняття «анотація». Запропонуйте учням написати анотацію на кожну з книг, спираючись на назву книги та малюнки на обкладинці.

12.00 – 13.00 — Перерва.

13:00 – 14:00 — Вправи на розвиток критичного мислення.

Інструкція.

Обговоріть з учнями поняття факту, судження та вигадки.

Факт — це твердження, правдивість якого доведена. Факт існує незалежно від нашого ставлення до нього. Факт істинний. Факти можна перевірити, підтвердити або спростувати.

Судження — це особиста думка людини. Судження має авторство й може супроводжуватися словами «на моє переконання», «мені здається, що...», «передбачаю, що...», «на мою думку», «я вважаю, ...», «переко-наний / переконана, що...», «це свідчить про...». Воно також може містити оцінні слова, що мають емоційне забарвлення, наприклад, *страшений* чи *страшенна*, *нечувано*, *захопливо*, *винятково* і т. д. У таких текстах можна визначити слова-маркери, наприклад: іноді, зазвичай, більшість, меншість, усі тощо.

Вигадка — те, що створено в уяві, чого немає й не було насправді.

Детальніше про відмінність фактів від суджень можна переглянути у відеопрезентації за лінком

або у відео «Шість типів контенту у медіа»
Very Verified: онлайн-курс з медіаграмотності
(див. від 3:05).

Активність 1. «Факт або судження»

Інструкція.

Позначте в поданих нижче текстах факти й судження. Використайте кольорові олівці або графічні позначки, наприклад літери Ф (факт) та С (судження).

Текст 1

Пропонуємо приготувати ароматний і надзвичайно корисний липовий лимонад. У спеку — саме те! Ніякої покупної газованої води, наш напій набагато смачніший. До того ж такий лимонад розширює судини, знижує тиск, нормалізує роботу травної системи, проганяє головний біль і покращує сон.

Джерело: zatyshok.net.ua

Текст 2

Конструктор «Лего» — іграшка, знайома кожному: як і дорослому, так і дитині. Перший набір з кольорових кубиків вийшов у світ в 1932 році і швидко став всесвітньо популярним. Засновником найвідомішої компанії розвивальних іграшок став Оле Кірк Крістіансен — талановитий проєктувальник, який поставив собі за мету виготовити одночасно цікаве і корисне для малюків. Сьогодні данський бренд «Lego» є найбільшим монополістом та лідером з виробництва та продажу конструкторів на планеті. Крім сотень наборів із кубиків, компанія також випускає тематичні фільми й комп'ютерні ігри з впізнаваними героями своїх колекцій і навіть побудувала сім парків розваг «Лего»! Один із них — Legoland — повністю зібраний із конструктора, що дійсно вражає.

Джерело: konkurent.ua

Текст 3

Відпочинок у Туреччині — це чарівна казка, у яку завжди хочеться повернутись. Тепле лагідне море, чисте гірське повітря, давні традиції та приємна атмосфера, немов магніт, притягують до себе відпочиваючих. Перш за все тури в Туреччину асоціюються з пасивним відпочинком у готелі та комфортом all inclusive, адже курортна інфраструктура тут і справді на дуже високому рівні. Персонал розмовляє багатьма мовами, номери чисті та охайні, на території готелів розташовані бари, SPA-салони, фітнес-центри, салони краси, басейни, спортивні майданчики.

Сонячну Туреччину омиває одразу чотири моря: Егейське, Мармурове, Середземне та Чорне, тому пляжі тут дійсно на різний смак. Можна віддати перевагу гальковому на Егейському узбережжі, кам'янистому — в Анталії або Кемері, піщаному — в Аланії або Сиді. Тури в Туреччину дають змогу не лише поніжитись під лагідним промінням сонця, поплескатись у морі, а й побачити країну як спадкоємицю Візантійської, Османської та Хеттської імперій. Населення країни пишається своїм легендарним минулим, бережно зберігає пам'ятки, що несуть у собі історичний слід, і тому, куди б не прибув турист, обравши відпочинок у Туреччині, йому скрізь запропонують цікаві екскурсії.

Джерело: poihaluznamu.net

Текст 4

4 824 відміток "Подобається"

UNCLE COCA - нова технологія, яка захистить тебе та твоїх рідних від вірусів.

і Маска UNCLE COCA набагато зручніша за звичайну: не потрібно шукати, де придбати нову, щоб зайти до магазину, транспорту чи громадського приміщення!

і Запатентована технологія: єдина в світі маска, яку можна носити цілий місяць, економить час та гроші!

3 дн.

Джерело: unclecoca.com

Активність 2. «Художній текст»

Вправа 1.

Прочитайте уривок твору «Пригоди барона Мюнхгаузена». Укажіть, яка різниця між вигадкою й судженнями. Підкресліть у пропонуваніх текстах вигадку.

Гуляючи якимось околицями Лондона, я дуже стомився, і мені захотілося прилягти відпочити.

День був літній, сонце пекло немилосердно; я мріяв про холодочок де-небудь під розлогим деревом. Але дерева поблизу не було, і я, шукаючи затінку, забрався в жерло старої гармати і відразу заснув міцним сном.

А треба вам сказати, що саме в цей день англійці святкували мою перемогу над іспанською армією й на radoщах палили з усіх гармат.

До гармати, у якій я спав, підійшов пушкар і вистрілив.

Я вилетів із гармати, як добре ядро, і, перелетівши на другий берег річки, потрапив у двір якогось селянина. На щастя, у дворі було складене м'яке сіно. Я вривався в нього сторч головою — просто всередину великого стогу. Це врятувало мені життя, але, звичайно, я знепритомнів.

Так, непритомним, пролежав я три місяці.

Джерело: казка.укр

Вправа 2.

Прочитайте уривок тексту й дайте відповіді на запитання нижче.

Джерело: В. Рутківський «Сторожова застава».

«— Нічого, нам з ним не первина, — безтурботно відгукнувся Олешко і поплескав коня по крутій шиї. — Правда ж, Орлику? Орлик у відповідь дзвінко заіржав і знову вихопився наперед. Проте важкий Гнідко Муровця, що радше нагадував старого тура, знову повільно, але впевнено очолив перегони. Біля першого лісового закруту на них чекало зо два десятки вершників з Вишнівки — невеличкого селища, зачаєного серед майже неприступних боліт. — Що, вдома не сидиться? — насмішкувато вигукнув Попович. — Чи комарі вигнали? — Та з комарами ми якось дали б раду, — негайно відгукнувся старший над вишнівцями, опецькуватий Козьма Боровик. — Але ж сам відаєш, що наш князь загадав при небезпеці не відсиджуватися за тином, а йти на поміч сусідові. Козьма був любитель побалакати, тож Муровець лише кивнув йому і погнав Гнідка далі. Коли до Воїня лишалось, може, одне поприще, вони наздогнали ватагу лящівців. — О, — зрадів старший над ними, кремезний, зарослий по самі вуха Михтодь Хижий. — Тепер ми точно відтягнемо на себе добрячу половину половців. І воїньці зможуть протриматися до підходу князя Мономаха. — Протриматися, кажеш, — Муровець невдоволено поворушив вусом. — А що, коли за цей час інша орда налетить на мій Римів чи твою Лящівку? Хижий важко зітхнув».

Запитання:

1. У який час (століття та роки) відбувається дія в тексті. Щоб знайти відповідь на це питання або підтвердити власне припущення:
  - вкажіть імена історичних персонажів та роки їхнього життя;
  - назвіть три слова (архаїзми або історизми), які вказують на зазначений вами історичний період.
2. Якої стратегії дотримуються воїни? Підкресліть у тексті речення, яке може підтвердити вашу думку.

Скажіть, яким словом можна об'єднати такі поняття, як Римів, Лящівка, Вишнівка? Свою думку доведіть прикладом із тексту.

14:00 – 15:00 — Навчальний проєкт

Активність 1. «Моя книга онлайн»

Інструкція.

Пригадайте зміст улюбленої книги та створіть свою власну онлайн-книгу в програмі StoryJumper за лінком:

Перегляньте зразок книги за покликанням:

Розпочніть роботу з власною книгою на сайті storyjumper.com, створивши власний безплатний акаунт. У цій версії можна використовувати малюнки, звуки, створювати текст і записувати власний голос (якщо є навушники). Також можна організувати спільну роботу групи з однією книгою, якщо вчитель / учителька надасть покликання на книгу всім учасникам групи.

Відео нижче навчає, як використовувати програму (англійською мовою):

Активність 2. «Вгадай слово» (для учнів 5–6 класів)

Інструкція.

Перегляньте навчальні відео проєкту «Знай свою Україну», де учасники розповідають про зміст слова, яке потрібно вгадати.

Відео 1. Олена Шоптенко про цимбали.

Відео 2. Софія про скриню.

Відео 3. Павло про свиту.

Оберіть слово та підготуйте коротку розповідь про його зміст так, щоб інші учасники вгадали, що це за слово. Підготуйте записи відео та влаштуйте змагання між групами учасників.

Активність 3. «Літературна кав'ярня» (для учнів 8–9 класів)

Інструкція.

Пригадайте кав'ярні, пов'язані з життям і творчістю різних письменників. Так, у Києві функціонувало кафе «Еней», стіни якого були розмальовані стилізованими картинами «пекла» та «раю», з яких проглядали характери й персонажі літераторів.

Уявіть, що ви відкриваєте літературну кав'ярню, присвячену персонажам твору або письменникові. Подумайте, якою б вона була. Використайте план, запропонований нижче.

1. Придумайте назву для свого закладу, використовуючи свій читацький досвід.
2. Укажіть, які елементи інтер'єру, наприклад, картини, скульптури, предмети побуту тощо будуть відображати історичну та літературну епоху у вашій кав'ярні.
3. Укажіть, яка музика лунатиме у вашому закладі (стиль музики та музичні твори).
4. Укажіть, які літературні артефакти стануть частиною декору в кав'ярні, наприклад, предмети, які б указували на певного автора чи були б атрибутами того чи того літературного героя.
5. Подумайте, які написи можна було б розмістити на стінах кав'ярні. Це можуть бути висловлювання самих письменників чи когось про письменників, цитати із творів, наприклад ті, які стали крилатими.
6. Складіть меню вашої кав'ярні. Придумайте назви страв, використовуючи інформацію про літературних персонажів книг, їхню характеристику, учинки, місця дії чи події.
7. Наприклад, пригадайте історію про барона Мюнхгаузена, який любив смачно поїсти. Опишіть страву, яку можна було б назвати «Фірмова страва від Мюнхгаузена». Пригадайте, що Мюнхгаузен був дуже вправним мисливцем.
8. Експериментуйте з назвами. Придумайте страву за іменем персонажа або назвою твору, аргументуйте свою позицію.

9. Подумайте про те, як можна «осучаснити літературних персонажів». Наприклад, у їхні уста можна вкласти сучасні слова й фрази на кшталт: «Будьте екологічними й не використовуйте поліетиленові пакети».

Активність 4. «Літературний подкаст» (для учнів 8–9 класів)

Інструкція.

Створіть літературний подкаст, розповівши в ньому про улюбленого письменника чи улюблену письменницю або сюжет улюбленої книги. Послухайте подкаст «Літературні нишпорки» учениці 9 класу Шостак Поліни за QR-кодом або завантажте з папки таборового дня.

Використайте інструкцію для створення подкасту, яка розміщена в додатку наприкінці посібника.

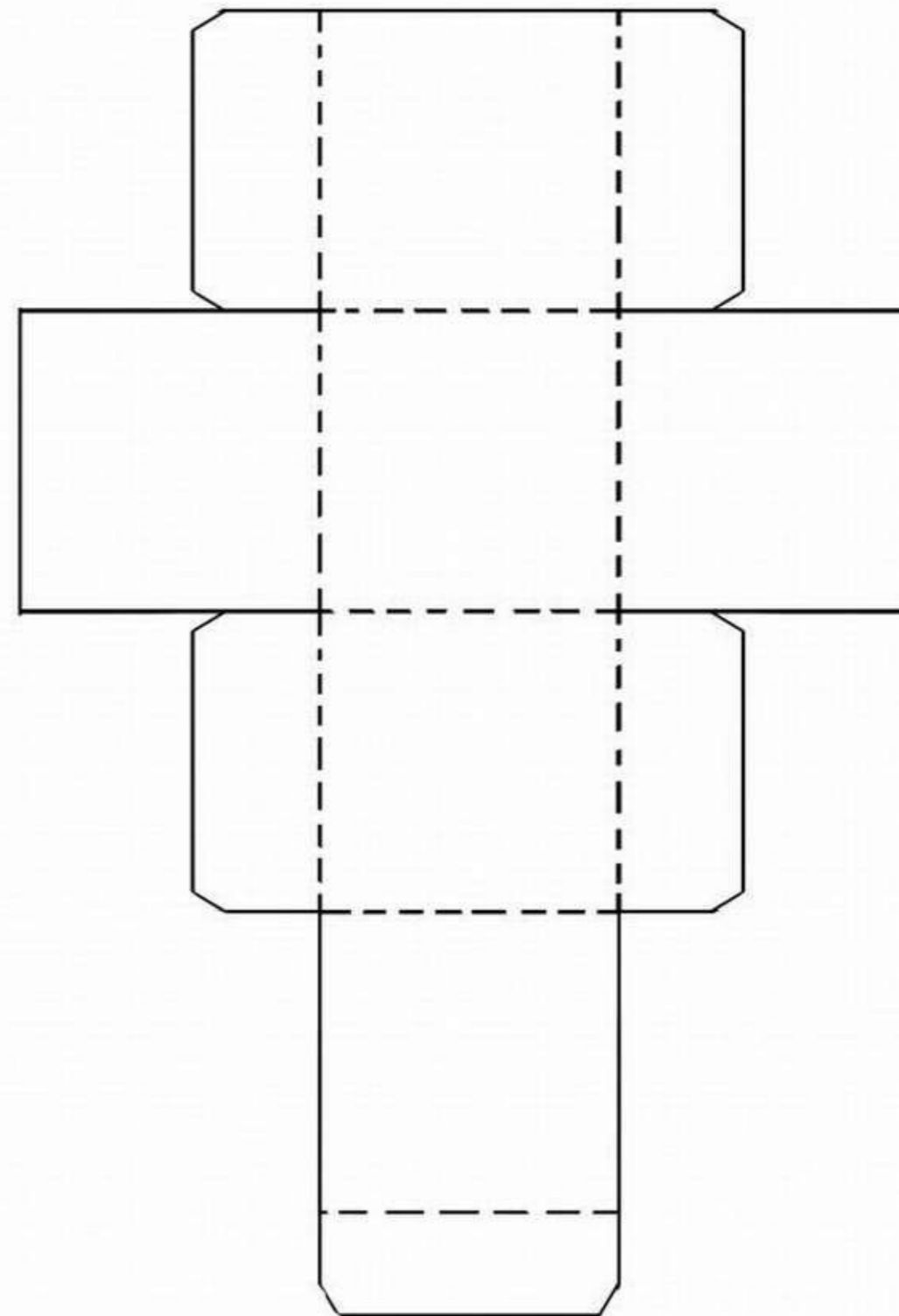
Інструкція.

Розкажіть учням про кубики Rori. Детальніше про спосіб організації гри з кубиками можна дізнатися тут:

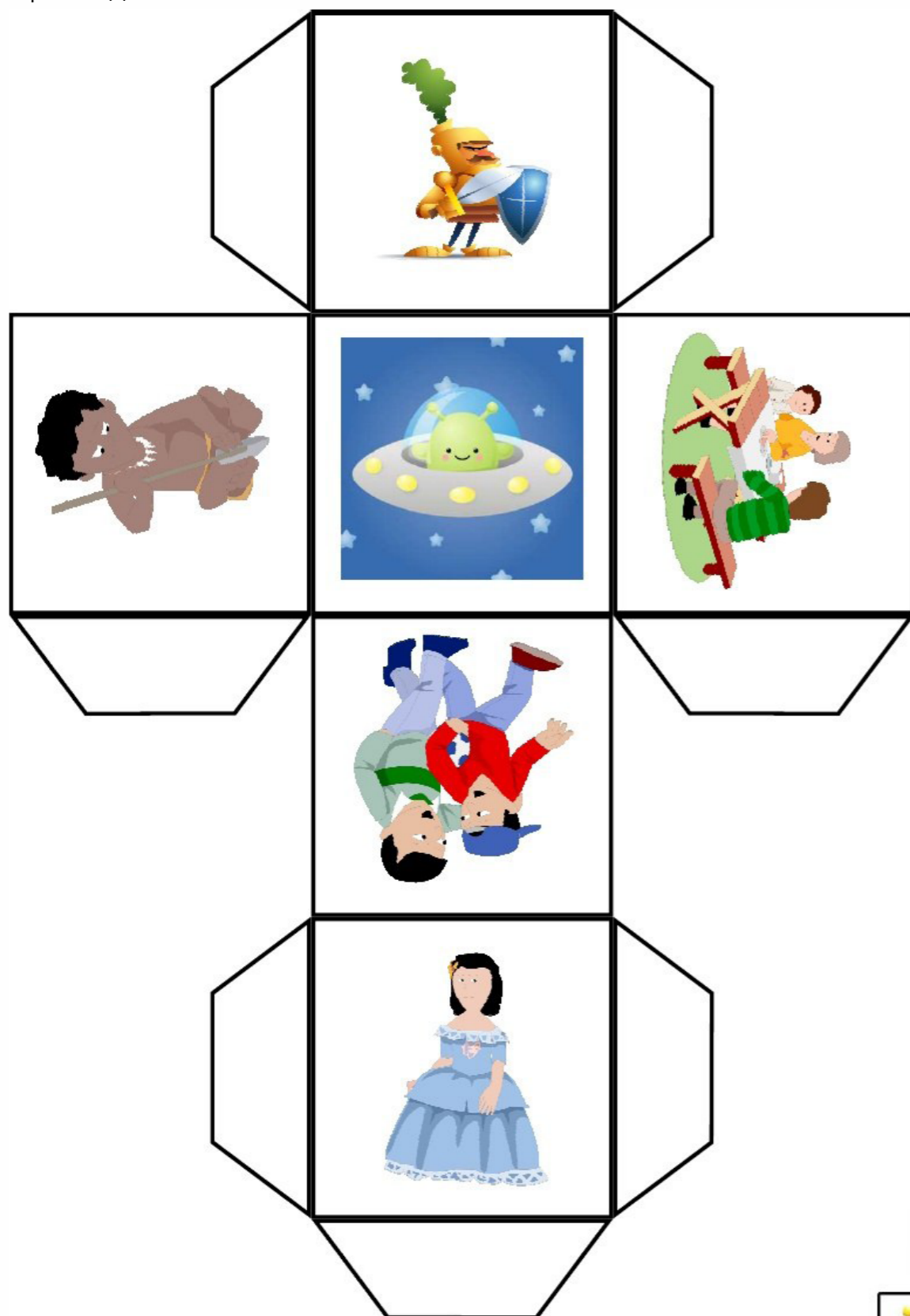
1. Запропонуйте учням створити власні кубики, використавши макет, розміщений нижче, а також у папці таборового дня. В основу макета можна покласти окрему тему (здоров'я, подорожі, дозвілля, хобі) або створити такі кубики на основі художніх творів.
2. Для цього роздайте групі макет і запропонуйте розмістити на кожній «грані» малюнок. Склейте грані кубика й запросіть учнів до гри. Поставте запитання або сформулюйте завдання за малюнком, який випаде на верхній грані кубика, наприклад:
  - Які асоціації викликає у вас зображення?
  - Пригадайте життєву подію й розкажіть про неї.
  - Пригадайте, у якому творі було також використано таке зображення?
  - Складіть коротку історію, використовуючи зображення, яке випало.

Також ви можете модифікувати гру та підготувати кубик, на гранях якого буде зафіксовано слова однієї частини мови, наприклад, тільки дієслова або тільки іменники, прислівники чи прийменники. Або на гранях кубика може бути записано слова однієї лексичної групи. Наприклад, синоніми, антоніми, омоніми, архаїзми, історизми, неологізми. Тепер попросіть учнів скласти історію, використовуючи написи, які випали на гранях кубиків.

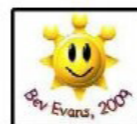

Джерело: i.pinimg.com

Приклад:

Джерело: i.pinimg.com

15:00 – 15:30 — Рефлексія.

День 5. Тема дня «Проект»

9:00 – 9:30 — Танці, пісні та руханки.

Використайте зразки пісень із папки першого таборового дня або залучіть ваших учнів до проведення руханки.

9:30 – 10:00 — Навчальна гра, спрямована на об'єднання групи.

Активність 1. «Спільна робота»

Інструкція.

1. Учитель або вчителька об'єднує учасників у групи по 4 особи.
2. Учні стають у лінію й «зчіплюються» ліктями одне з одним. Перший і останній учасники команди також «зчіплюються». Так виходить коло, у якому учасники стоять спинами одне до одного.
3. Тепер кожен і кожна з учасників й учасниць, не розриваючи зв'язків між собою, має підійти до столу й узяти з посудини по тенісному м'ячику. Потім учасникам треба підійти до іншого столу й кожному та кожній покласти свій тенісний м'ячик у лунку так, щоб той не впав. Потрібно повторювати такі переміщення доти, доки всі тенісні м'ячики не буде перенесено з точки А в точку Б.

Зверніть увагу, що можна переносити не лише тенісні м'ячки, а й інші предмети. Головне, щоб вони були однотипні й невеликі. Докладніше про методику організації гри можна дізнатися з відео за покликанням (див. 0:07–0:51).

Активність 2. «Продемонструй слово»

Інструкція.

Учитель або вчителька об'єднує учнів у команди по 3–4 учасники чи учасниці та називає вголос слово, наприклад, *холодильник*. Завдання команди — стати так, щоб утворити своїми тілами назване поняття.

Завдання можна ускладнити, якщо попросити учнів продемонструвати дію, наприклад, рух на велосипеді.

Активність 3. «Будь уважним»

Інструкція.

1. Учні стають у коло. Можуть узятися за руки або стояти з опущеними руками.
2. Учитель або вчителька оголошує інструкцію. Якщо учні чують слово «вперед», то мають навпаки стрибнути на крок назад. Якщо чують слово «назад», то повинні навпаки стрибнути на крок уперед. Відповідно, якщо вчитель або вчителька оголошує команду «вліво», то стрибаємо вправо, якщо ж «управо», то навпаки — вліво.

Для ускладнення завдання можна замінити назви команд *вперед, назад, вліво, вправо*, наприклад, назвами фруктів: *яблуко, груша, слива, апельсин*. Так учням важче буде зорієнтуватися, але таке ускладнення зможе поживити гру.

10:00 – 12:00 — Лінгвістичні ігри, настільні ігри.

Активність 1. «Створи слово»

Інструкція.

1. Учитель або вчителька об'єднує учнів у команди по 5–6 учасників й учасниць. Для цього можна використати вправи на об'єднання, розміщені в папці першого таборового дня.
2. Дітям видають набір карток із літерами українського алфавіту (33 картки). За сигналом учителя чи вчительки учні й учениці повинні створити будь-яке слово на вибір, використовуючи отримані картки, за 1 хвилину. Для цього кожен і кожна з учасників та учасниць мають узяти відповідну літеру й стати біля іншого учня чи учениці так, щоб утворити слово.

Так можна організувати кілька раундів.

Активність 2. «Наголос»

Інструкція.

1. Видайте групі картку-блок із набором зображень.
2. Підпишіть кожне із зображень, правильно поставивши в ньому наголос.
3. Складіть історію, включивши до неї всі слова, які ілюструють зображення. Історія може містити вигадку або описувати реальну ситуацію.

НАГОЛОС. КУХНЯ

Перелік слів: КУЛІНАРІЯ, КУРЯТИНА, ЛАТЕ, НАПІЙ, НАЧИНКА, ОЦЕТ, ПІАЛА, РЕШЕТО, ФАРТУХ

Приклади карток для друку можна знайти в папці п'ятого таборового дня.

Активність 3 «Обери категорію»

Інструкція.

1. Учитель або вчителька об'єднує учнів у команди по 3 учасники й учасниці.
2. Діти придумують назву для своєї команди.
3. Учитель або вчителька демонструє поле з категоріями та балами за кожне із запитань. Коли хід переходить до команди, вона обирає категорію і «вартість питання».
4. Використайте ватман для організації гри або активуйте онлайн-версію цієї гри в програмі Jeopardy за покликанням:

Варіант гри в програмі Jeopardy

Об'єднайте учнів у команди та виберіть кількість команд, яка буде брати участь. Натисніть кнопку START та розпочніть гру. Якщо потрібно, ви можете модифікувати гру онлайн. Для цього скористайтеся покликанням, натисніть клавішу EDIT та введіть пароль 12345. Додавайте питання або модифікуйте наявну гру.

Варіант гри на ватмані

Створіть гру на ватмані за зразком нижче.

Орфографія	Лексичні помилки	Фразеологія	Іншомовні слова	Граматика
<p>Укажіть слово, яке написано неправильно:</p> <p>черв'як свято моркв'яний арф'яр</p>	<p>Погляньте на постер і виправте помилку:</p> 	<p>Укажіть, яке слово пропущено в групі фразеологізмів:</p> <p>сідати на..... намилити.... виснути на...</p>	<p>Доберіть український відповідник до іншомовного слова:</p> <p>журнал бібліотека фонтан</p>	<p>Виправте граматичні помилки:</p> <p>висока степіль десятькова дріб</p>
<p>Виправте помилки в словах:</p> <p>ліцца сплететті моцарелла</p>	<p>Виправте помилки у фразах:</p> <p>моя власна думка прейскурант цін у червні місяці</p>	<p>Виправте помилки у фразеологізмах:</p> <p>ахіллесів вузол скринька Дамокла гордіїв суд сізіфів подвиг</p>	<p>Поясніть значення слова «фоловер»</p>	<p>Виправте помилки у висловах:</p> <p>смачний лате гарячий пюре солоне івасі</p>
<p>Виправте помилку в оголошенні:</p> 	<p>Виправте помилку в оголошенні:</p> <p>Шукаю квартиру з усіма зручностями для оренди на три місяці.</p>	<p>Визначте, який фразеологізм не є синонімічним до інших:</p> <p>мудра голова необачна голова солон'яна голова голова йде обертом бита голова</p>	<p>Поясніть значення слів:</p> <p>мейт , чіл, форсити</p>	<p>Виправте помилки:</p> <p>відпочиваючі оточуючі, сидячі, стоячі</p>
<p>Знайдіть і виправте помилку в оголошенні:</p> 	<p>Виправте помилку в оголошенні:</p> 	<p>Визначте значення фразеологізму:</p> <p>Десята вода на киселі</p>	<p>Перекладіть фразу, замінюючи іншомовні слова українськими відповідниками:</p> <p>На прейскуранті були вказані також фотокартки товарів.</p>	<p>Виправте помилку в реченні:</p> <p>Запрошуємо до нашого найекстраординарнішого відпочинкового закладу!</p>

Активність 3. Гра-презентація «Числівник»

Для повторення основних відомостей про цю частину мови створіть гру, використовуючи презентацію в тематичній папці дня. Кожен колір відповідає за тип запитань:

жовтий — відмінювання числівника;

зелений — числівники в літературних творах;

синій — виправити помилки в числівниках;

червоний — розгадати ребус;

фіолетовий — прочитати правильно математичний вираз.

Зразок ігрового поля презентації. Коли учень або учениця називає цифру, то обирає й тип питання. Під час повторного натискання на слайді буде продемонстровано правильну відповідь.

Запитання до числівника

1	2	3	4	5
6	7	8	9	10
11	12	13	14	15

12.00 – 13.00 — Перерва.

13:00 – 14:00 — Вправи на розвиток критичного мислення.

Аналізуємо музичні твори.

Частина 1. Проведіть серед учасників табору опитування

1. Запропонуйте продовжити такі речення:
2. Мій улюблений жанр музики...
3. Моя улюблена музична композиція...
4. Мій улюблений виконавець / улюблена виконавиця...

5. Я люблю слухати музику, коли я...
6. Я не люблю слухати музику, коли я...
7. Коли в мене поганий настрій, музика...
8. Коли в мене гарний настрій, музика...

Частина 2. Перегляньте кліп Артема Пивоварова «Дежавю» за QR-кодом:

Запитайте в учасників та учасниць табору про їхнє враження.

Проведіть бесіду:

- Що таке дежавю?
- Які образи (назви осіб) учні побачили в кліпі?
- Чи помітили міфологічний образ у кліпі?
- Як учасники табору оцінюють образ співака (одяг, поведінка, зовнішній вигляд)?
- Які персонажі найбільше запам'яталися й чому?
- На яку цільову аудиторію розрахований кліп? Чому?
- Яке повідомлення транслює відеокліп?
- Чи залишилися в учасників запитання після перегляду кліпу? Вислухайте й обговоріть їх.

Частина 3. Видайте учасникам табору текст пісні та прочитайте його вголос.

Там, де сідає за гори
І долітає салют,
Там, де як сонце знов сходить
Freedom — моя доля...
Вона є голос на сході,
На захід і вдалині,
Там, де мій місяць заходить,
Freedom — світло в тобі...
Хвилями, хвилями, як течія,

Магія ранку і кожного дня,
Пливемо, пливемо через моря
Туди, де колискова моя...
Там дежа, там дежа, там дежавю,
Сон, або я бачу сон на яву?..
Там дежа, там дежа, там дежавю,
Ловлю твою вібрацію...
І очі ті, яскраві і сумні,
І знову все тримаємо в собі...
Малюнками наскельними у сні
Являєшся мені у сні...
І очі ті яскраві, як завжди,
Говорять це уяві моїх мрій...
Малюнками, як вільнії птахи,
По колу ми, по колу ми...
Хвилями, хвилями, як течія,
Магія ранку і кожного дня,
Пливемо, пливемо через моря
Туди, де колискова моя...

Джерело: slukh.media

Обговоріть текст за планом:

1. Запитайте в учасників, як вони тепер сприймають кліп (після прочитання тексту пісні). Чи кліп вдало передає зміст пісні?
2. Про що текст пісні?
3. Чому пісня має назву «Дежавю»?
4. До якої вікової групи та статі апелює текст пісні?
5. Який стиль життя репрезентовано в пісні? Чи він гламурний? Якщо так, то чому?
6. Яке повідомлення транслює пісня?

Частина 4.

Проаналізуйте текст пісні:

- З'ясуйте значення незрозумілих слів або сполук.
- Поясніть, чи правильно розставлено розділові знаки.
- Визначте види підрядних речень.
- Подумайте, чи можна було б покращити текст пісні. Якщо так, то як?
- Змініть (за потреби) окремі слова чи речення в пісні.

— Назвіть образи в тексті пісні, які викликають у слухачів асоціації (власні спогади, події минулого чи сучасного, відсилання до прочитаних книжок).

Частина 5. Прочитайте, як інтерпретують цю пісню літературні критики. Висловіть свої зауваження.

Думка літературознавиці Ірини Ніколайчук:

Той нечастий для української поп-пісні випадок, коли і ритм треку витриманий ідеально, і текст не аж геть позбавлений сенсу. Музика «підхоплює» й чіпляє текст за всі можливі гачки, цілком природно перелаштовуючи наголоси («хвилями-хвилями» і «пливемо-пливемо») й ніби само собою, де треба, «усікаючи» кінцеві рядки чотиривіршів. За настроїв «плинності» і «сновидності» — і аж геть раптово за алюзії на Франка (тут і «вічний революціонер рве за поступ, щастя й волю (тобто freedom)», — відповідає здебільшого текст, бо ритмічно пісня вийшла зовсім не «сновидна». Трапляються недолугі поєднання слів у фрази («І очі ті, яскраві, як завжди / Говорять це (що?) уяві моїх мрій»). Із римуванням узагалі не зрослося: власне, хіба «дежавю — наяву», на якій будується приспів, можна взагалі назвати римою. Але, чорт забирай — поки я набираю ці рядки, мої руки рухаються в такт ногам, які ще на початку цього абзацу побігли танцювати. Навіть філологічне око не рятує!

Джерело: slukh.media

Думка літературного критика Андрія Мартиненка:

Перше, на що хочеться звернути увагу, — це те, що текст пісні категорично не цілісний. Настільки, що якщо розглядати його окремо, без підтримки бітів, то він втрачає сенс. Власне, ці біти дуже вдало «нарізають» наше сприйняття, завдяки чому окремі елементи — по пару рядків — сприймаються цілком органічно. Але суцільна історія не вибудовується. Від цього рваним стає і ритм чисто тексту, який для якогось свого існування потребує милиць у вигляді музики.

Зауважу також, що авторам пісні, схоже, і не йшлося про якусь суцільну історію. Вони радше намагалися створити фонетичну картинку, яка би працювала на рівні звучання, а не смислу. Хіба що з домішками загального атмосферного навіювання — на нього, власне, і працюють слова (і прив'язані до них асоціативні образи) на кшталт «дежавю», «у сні», «магія», «течія», «вібрація». Усе це належить до категорії того, що нібито от-от упіймаєш, але, по факту, це виявляється неможливим.

Є певний перегук із сюрреалістичною традицією віршування — колажність, орієнтованість на фонетику. Якби ж іще додати пару якорів сенсу й текстуальної самостійності...

Джерело: slukh.media

Для 8–9 класів рекомендуємо обговорити такі пісні:

КАЗКА — М'ята

Антитіла — Вірила

Океан Ельзи — #БезТебеМенеНема

Антитіла — Hello

KALUSH feat. alyona alyona — Гори

**14:00 – 15:00 — Навчальний проєкт «Відкриваємо заклад»
(авторка розробки — Юлія Набок-Бабенко)**

Інструкція.

1. Запропонуйте учням подумати про те, який би заклад вони хотіли відкрити. Наприклад, піцерію, аптеку, магазин, кафе тощо. Як зразок наведено проєкт, ідея якого — відкрити **піцерію**.
2. Об'єднайте учнів у групи:
  - менеджери — ті, хто створюватиме концепцію та організовуватиме роботу закладу;
  - маркетологи — учні й учениці, які просуватимуть товари й писатимуть рекламні тексти для сайту й соцмереж;
  - кухарі — ті, хто укладатиме меню й готуватиме страви;
  - офіціанти — ті, хто розвиватиме свої комунікативні навички, приймаючи замовлення та спілкуючись із гостями.

Можна об'єднатися в групи інакше й створювати одночасно кілька різних піцерій. Чи й працювати онлайн, виконуючи завдання індивідуально або в окремих «кабінетах».

3. Обговоріть бізнес-ідею.

Перший етап — це створення концепції закладу. Запропонуйте учням визначити такі елементи:

Назва: прикметник + іменник

Розташування: іменники (власні й загальні назви) + прислівники

Аудиторія (для кого): збірні іменники

Місія (основна ідея) закладу: речення, у якому будуть усі частини мови

Бюджет: числівник словами

Графік роботи: числівник на позначення часу (словами)

4. Доберіть персонал.

Потрібно написати текст для сайту. Оголошення про вакансію має містити таку інформацію:

- назва вакансії;
- побажання до кандидатів;
- основні обов'язки;
- умови;
- переваги роботи в закладі.

Для формулювання тексту вакансії потрібно використати різні форми таких прикметників: ефективний, гнучкий, позмінний, затишний, партнерський, упевнений, щоденний, злагоджений, дружній, веселий, стабільний, смачний. Запропонуйте учням використати різні ступені порівняння.

Проведіть підготовчу роботу та проаналізуйте з учнями резюме, розміщені на сайтах із пошуку роботи, наприклад, тут:

Виправте помилки, які допустили автори оголошень.

Оголошення 1

Піцайоло в ресторан **Positano**

Опис вакансії

Піцайоло, давайте творити мистецтво смаку разом!

Шукаємо у свою команду професіоналів, які не можуть вгамуватися — так хочеться робити смачненьке. Ну й жодного дня не можуть без нового досвіду.

Вашими основними обов'язками будуть:

- Причаровувати Гостей своєю майстерністю, обізнаністю та доброзичливістю.
- Замішувати тісто, підготовлювати начинку, поєднувати їх та випікати задля феєричної сієсти.

Приєднуйтеся до нашої команди та:

- Розраховуйте на нас. Стабільна зарплата та офіційне працевлаштування.
- Зберігайте баланс. Можливий індивідуальний графік роботи з урахуванням бізнес-процесів та власних побажань.
- Вливайтесь миттєво. Допомога колег і керівників в адаптації новачків.
- Пишайтеся роботою. Кар'єра в компанії, що входить до ТОП-ритейлерів України.
- Всебічно розвивайтеся. Різноманітні тренінги, пільги на вивчення іноземної мови або відвідування спортивних закладів.
- Спілкуйтеся вільно, пропонуйте сміливо. Відкрита лінія для важливих питань, екологічних та інноваційних ідей працівників.
- Почувайтеся особливо. Спеціальні пропозиції в компаніях, що належать Fozzy Group.
- Розважайтеся на роботі. Захопливі розваги, мотиваційні програми та конкурси.

Отже, надсилайте резюме та приєднуйтеся!

Джерело: work.ua

Оголошення 2

Піцайоло в **Mastro Pizza**

Опис вакансії

Вимоги:

- досвід роботи від 6 місяців;
- знання стандартів зберігання продукції, маркування, товарного суцідства;
- наявність медичної книжки;
- високий рівень відповідальності.

Умови роботи:

- конкурентна з/п;
- можливість професійного та кар'єрного росту;
- графік роботи 3/3 (з 9:30 до 22:30);
- робота в центрі міста, ст. м. Контрактова площа;
- харчування 2 рази на день;
- офіційне працевлаштування.

Обов'язки:

- приготування страв згідно технологічних карт;
- виконання роботи згідно стандартів закладу;
- участь в інвентарезаціях;
- додержання санітарних норм;
- дотримання стандартів чистоти, маркування тощо.

Джерело: work.ua

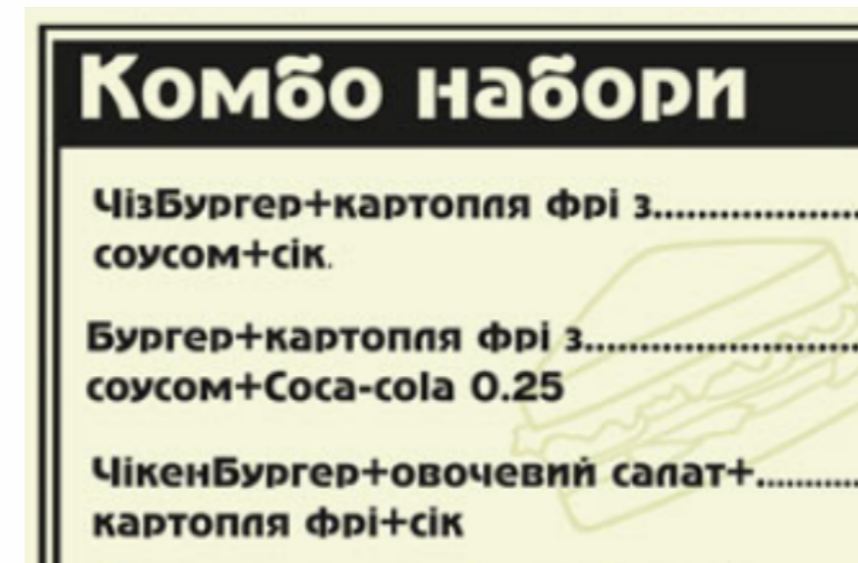
5. Підготуйте обладнання.

Для відкриття піцерії знадобиться обладнання. Тож наступне завдання — вставити пропущені літери й записати правильно слова, без яких неможливий процес випікання піци: *борошно_просіювач*, *форми різних д_аметр_в*, *піч_для_піц_и*, *тісто_міс*, *інгр_ді_нти*, *нач_нка*, *море_продукти*.

6. Проаналізуйте меню конкурентів.

Кожен заклад харчування має своє меню. Запропонуйте учням переглянути меню різних закладів і спробувати знайти в них помилки. Можна самостійно опрацювати меню кількох ресторанів, кафе (можливо, тих, які є найближчими територіально чи добре знайомими учням) і виокремити ненормативні фрагменти. Завдання — виправити помилки й запропонувати правильний варіант.

Зразки рекламних оголошень для виправлення помилок:

7. Подумайте, що буде на вашій кухні.

Пригадайте основні орфограми й правила до них:

- слово «піца» — загальна назва іншомовного походження, тож подвоєння в ньому немає; аналогічно й у словах «броколі», «моцарела», але в слові «чеддер», що походить від власної назви, подвоєння зберігається;

- правило дев'ятки в словах «базилік», «чилі», «гірчиця»;
- рід незмінюваних іменників іншомовного походження: салямі (ковбаса), кольрабі (капуста), бере (груша) — жіночий рід; сулугуні (сир) — чоловічий; інші незмінювані іменники на позначення неістот переважно належать до середнього роду: фокачо, прошуто.

Пригадайте правильні наголоси: піцeрія, на́чинка, ку́рятина, ялови́чина. Дотичними можуть бути слова: ціннік, надлішок, чорно́слив, безготівко́вий, сирокочéний, о́цет.

8. Створіть власне меню.

Пропонуємо для учнів «кошик слів» — іменники, у яких найчастіше трапляються труднощі з правописом. Це можуть бути такі тематичні групи:

Сири: пармезан, моцарела, брі, камамбер, горгонзола, дорблю, рокфор.

Соуси: тар-тар, барбекю, гірчичний, майонез, чилі.

Овочі й зелень: шпинат, шампіньйони, кукурудза, папероні, базилік, оре-гано.

М'ясні інгредієнти: шинка, прошуто, підчеревина, сосиски, мисливські ковбаски.

9. Створіть власний рецепт піци.

Додаткова умова — написати всі числівники словами й правильно узгодити їх з іменниками: *чотири сира* чи *чотири сири*; *п'ять помідор* чи *п'ять помідорів*?

Перед створенням власного рецепта, виконайте завдання для актуалізації опорних знань:

- 1) запишіть числівники словами, правильно узгодивши їх з іменниками: 4 (дрібка солі), 8 (яйце), 3 (рецепт), 6 (кухар), 15 (хвилина), 3/5 (ложка), 7 (піца);
- 2) прочитайте рецепт піци «Гавайська», випишіть числівники із залежними іменниками, правильно узгодьте їх.

Піца «Гавайська»

Тісто

Закип'ятіть 0,7 (літр) води, розчиніть у ній 1 (столова ложка) сухих дріжджів та 1,5 (склянка) цукру. Додайте 1 (чайна ложка) олії та 2 (дрібка) солі. Насипте 200 (грам) борошна. Замішайте тісто й сформуєте корж.

Начинка

Відваріть 1,5 (шматок) курячого філе, подрібніть його. Наріжте скибками 7 (печериці), 2 (кільце) консервованих ананасів. Додайте 5 (листок) руколи (або іншої зелені).

Напишіть власний рецепт. Попереднє завдання може бути зразком: які дієслова варто використовувати, як правильно писати слова з орфограмами, які речення формулювати.

10. Підрахуйте собівартість.

Запропонуйте учням підрахувати собівартість створеної піци, з огляду на витрачені продукти та ресурси, потрібні для її приготування. Передбачте суму прибутку й ціну однієї піци — привабливу для покупців й вигідну для виробника чи виробниці.

11. Створіть рекламний текст.

Завдання учнів та учениць — прорекламувати свою піцу в соцмережі, використовуючи якнайбільше прикметників вищого й найвищого ступенів порівняння. Можна випробувати себе ще й у ролі дизайнерів — створити рекламну афішу піцерії. А комусь, можливо, захочеться стати відеоблогером чи створити проморолик про заклад, який спробували відкрити під час роботи табору.

15:00 – 15:30 — Рефлексія.

Додаток

Літературний подкаст (інструкція)

- 1. Подкаст повинен мати якусь тему.** Із темою бажано визначитися максимально точно: не про музику, а про сучасну електронну музику, не про тварин, а про морських коників Індійського океану.

Моя тема подкасту: _____

- 2. Яка ваша мета?** Спробуйте відповісти максимально чесно. Це важливо, адже так вам буде легше сформулювати стратегію та діяти.

Моя мета: _____

- 3. Концепція подкасту.** Подумайте про стиль і звучання. Інтерв'ю, розповіді, фонові музика, періодичність, із якою оновлюватимуть подкаст — усе має значення й усе дає змогу експериментувати. Спробуйте визначити, чим різні подкасти відрізняються, як вони структуровані? Чи є ведучий або ведуча? Якщо це інтерв'ю — то чи героїня або герой повністю розповідає історію, чи подкаст сформований з уривків? Продумайте загальні ідеї, меседжі, теми, які ви можете й будете висвітлювати. Які звуки ви б хотіли використати, аби дати слухачам можливість отримати повне уявлення про історію, що ви розповідаєте? Записуйте!

Моя концепція: _____

Тривалість подкасту: _____

- 4. Що в імені твоєму?** Сім раз подумай, один раз назви. Хоч у вас, напевно, уже є кілька варіантів назви для подкасту, радимо сісти й подумати ще. Можливо, залучити до брейншторму сторонніх людей, адже змінювати назву свого подкасту вам, звісно, ніхто не заборонить, але це буде не дуже круто. Ба навіть кепсько, адже саме назва найперше вирізнятиме його з-поміж інших. Саме тому обирати варто таку, якої ще немає. І навіть якщо вам здається, що ніхто у світі такої назви не вигадав би, погугліть.

Отже, назва вашого подкасту повинна бути достатньо оригінальною, щоби ваш проєкт можна було легко знайти; влучною чи, можливо, навіть трохи смішною, щоби вона викликала якісь емоції і її легко було запам'ятати, але не надто химерною та відірваною від контексту, щоби слухачі могли зрозуміти, про що йтиметься.

Назва мого подкасту: _____

Назва випуску № 1: _____

- 5. Структура подкасту.** Подумайте, який формат найкраще відбиватиме вашу ідею: монолог, розмова кількох ведучих і гостей, інтерв'ю, наратив з авторським текстом, звуковими вставками й голосами героїв та героїнь тощо.

Моя структура: _____

Сценарій. Прислухайтеся до ваших улюблених подкастів, і ви зрозумієте, що сценарій є навіть у розмовних токшоу! Отож сценарій — наше все. Прописувати кожну репліку та питання не обов'язково, але загальний план епізоду повинен бути. Знаючи, куди ви рухаєтеся під час запису, ви будете менше боятися, помилятися й затинатися, витратите менше часу на запис (а потім і на монтаж), не відходитимете від суті та не будете робити зайвих відступів.

Як і будь-яка історія, подкаст **складається з трьох основних частин: вступу, основної частини, висновку.** Також він може містити **особливу деталь**, що вирізнятиме ваш подкаст з-поміж інших. Такою родзинкою для всіх ваших подкастів може стати блиць для всіх запрошених гостей із кількох однакових питань, читацька рекомендація, жартівливий гороскоп, передбачення із цитатою з книги письменника, про якого ви розповідали або ж просто цікавий факт із вашої теми.

Моя особлива деталь: _____

Тепер вам потрібно **записати вступну та фінальну частини.** Вони можуть бути стандартними для всіх випусків, можуть містити коротку інформацію про себе та команду та сам подкаст. Під висновком маємо на увазі не безпосередній підсумок подкасту, а фінальний заклик: підписатися, зайти на сайт, залишити коментар, усміхнутися, любити одне одного, сортувати сміття тощо.

Вступ (фірмове привітання): _____

Висновок (заклик): _____

Підготовка основної частини. Якщо записуєте себе, ретельно підготуйте весь текст і пам'ятайте, що **один епізод не може охопити всього**, про що вам хочеться розповісти. Добре, коли один епізод — це вирішення однієї проблеми, корисна інформація щодо одного конкретного питання.

Основна частина: _____

6. Незалежно від того, як структуровано ваш подкаст, формат вимагає використовувати різні **звуки**. Якими вони будуть? У подкастах часто використовують музичні перебивки, музичні інтро та фонову музику. Знаєтеся на музиці й можете зробити щось самостійно? Чудово! А як ні, то можете знайти щось у мережі. Однак **варто пам'ятати про авторське право; переконайтеся, що обрані вами твори входять до пакета «Royalty free».** Просто так поставити на фон улюблену пісню Девіда Бові чи Дрейка не можна, а от уставити невеличкий фрагмент, якщо розповідаєте про цих виконавців, можна.

Моя музика: _____

7. Навіть якщо обрали тихе та затишне місце для запису, **зверніть увагу на акустику приміщення.** Що це означає? Річ у тім, що голос відбивається від поверхонь, тому ваше головне завдання — зробити так, щоб у приміщенні не було багато предметів, інакше в слухачів буде відчуття, ніби ви записували свій подкаст у трубі. Книжкові шафи, важкі штори, килими, м'які меблі — як не дивно, усе це значно знижує лункість кімнати та покращує якість запису.

Технічні деталі:

— аудіофайл зберігається у форматі MP3;

— оптимальний бітрейт — 128 kbps;

— при збереженні в редакторі варто прописати ID3-теги, а саме: назву подкасту й епізоду, інформацію про себе та команду, гостей тощо.

Джерело: bokmal.com.ua